

KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTON TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2015

SISÄLLYSLUETTELO

1. TOIMINTAKERTOMUS	2
1.1 JOHDON KATSAUS.....	2
1.2 VAIKUTTAVUUS	5
1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	5
1.2.2 Siirtomenojen vaikuttavuus: talous- ja velkaneuvonta	6
1.3 TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS	6
1.3.1 Tuotokset ja laadunhallinta	6
1.3.2 Taloudellisuus ja tuottavuus.....	11
1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus	13
1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus: Euroopan kuluttajakeskus	13
1.4 VOIMAVAROJEN HALLINTA.....	14
1.5 TILINPÄÄTÖSANALYYSI	17
1.5.1 Rahoituksen rakenne	17
1.5.2 Talousarvion toteutuminen	18
1.5.3 Tuotto- ja kululaskelma	19
1.5.4 Tase	21
1.6 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	22
1.7 ARVIOINTIEN TULOKSET	23
1.8 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ	24
2. TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA	25
3. TUOTTO- JA KULULASKELMA	26
4. TASE	27
5. LIITETIEDOT	28
6. ALLEKIRJOITUS	31

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Yleistä

Vuoden 2015 aikana henkilötyövuodet sopeutettiin vuosien 2015 ja 2016 määrärahalleikkauksiin. Kilpailuvastuualueelta vähennettiin 5,5 henkilötyövuotta, kuluttajavastuualueelta 2,4 ja muista tehtävistä 7 htv. Kuusi virkamiestä joutui irtisanomisen kohteeksi, muutoin vähennys tehtiin pääosin virkojen täyttämättä jättämisellä. Lähtövaihtuvuus oli 12,3 %. Kilpailuvastuualueella lähtövaihtuvuus koostui pääosin siirtymisestä toisen työnantajan palvelukseen kun taas muualla virastossa YT-neuvotteluista johtuvista vähennyksistä ja eläkkeelle siirtymisistä.

VM-Baro työtyytyväisyystulokset paranivat jossain määrin. Heikoin tulos oli palkkauksen osa-alueella, mihin keskeinen syy oli palkkausjärjestelmää koskevien neuvottelujen epäonnistuminen sopijapuolten kesken. ”Työn sisältö ja haasteellisuus” sekä ”työilmapiiri ja yhteistyö” -alueilla saavutettiin varsin hyvä tulos.

Yli kolme vuotta vireillä olleiden kilpailuasioiden määrää ei vielä saatu tavoitetasolle (0): kahdessa asiassa käsitellyä aikataavoite ylittyi, mihin asetetut säästötavoitteet osittain vaikuttivat. Nämä asiat ratkaistiin kuitenkin alkuvuonna 2016.

Valmismatkavalvonnan kustannusvastaavuustavoite ylittyi (120,1 %), koska vuoden aikana ei ollut suuria alan konkursseja.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteutti viraston evaluoinnin. Sen osoittamat keskeiset kehittämisalueet ovat virastoyhdistymisen loppuunsaattaminen, kilpailu- ja kuluttajavastuualueen yhteistoiminnan parantaminen, johtamisen kehittäminen, digitalisaation kehittäminen sekä vaikuttavuuden edistäminen ml. viestintä strategisista tavoitteista. Kehittämisehdotukset otetaan huomioon seuraavien vuosien toimintasuunnittelussa.

Kilpailuasiat

Kiellettyjen kilpailunrajoitusten valvonta toimi hyvin. Keskeisin kartelliasia oli vuonna 2014 markkinaoikeuteen viedyn voimajohtokartellin tuomioistuinkäsittely. Virasto teki kesäkuussa esityksen seuraamusmaksun määräämiseksi Leipuriliitto ry:lle sen antamien hintasuositusten vuoksi. Seuraamusmaksuesitys on osa johdonmukaista politiikkaa, jolla vastustetaan toimialayhdistysten pyrkimyksiä hintakilpailun laimentamiseen.

Kahdessa laajassa kartelliasianssa selvitykset päätettiin riittämättömien todisteiden vuoksi. Toisessa päätetyssä tapauksessa hankintakilpailut vaikuttivat siten ”orkesteroiduilta”, ettei tehokkaalle kilpailutukselle ollut edellytyksiä. Virasto on saattanut kilpailutuksiin liittyneet ongelmat hankintayksiköiden tietoon. Lisäksi virasto aloitti toimet viranomaisyhteistyön ja tietojenvaihdon parantamiseksi poliisin ja verohallinnon kanssa. Vireillä oli useita kartelliselvityksiä, joita pyritään viemään markkinaoikeuteen vuoden 2016 aikana. KKV teki vuoden aikana tarkastukset kuudessa asiassa. Lisäksi käynnissä on useita kartellivihjeisiin perustuvia esiselvityksiä.

Yhteensä kilpailuasioiden tuomioistuinkäsittelyyn (pl. asiakirjaprosessit) käytettiin 1,5 htv, joka on kaksinkertainen määrä edellisvuoteen verrattuna. Kilpailunrajoitusten valvontaan tarvitaan merkittävästi resursseja rajoitusten paljastamisen, selvittämisen ja seuraamusmaksuesityksen teon jälkeenkin. Oikeudenkäynteihin käytettävän työmäärän ennakoidaan kasvavan parina seuraavana vuotena, mikä voi muodostaa pullonkauloja kilpailunrajoituskieltojen valvontaan.

Kartellityö organisoitiin uudelleen, kun harmaan talouden määrärahan poistuminen johti kartelliyksikön lopettamiseen. Yksikön toimintoja liitettiin osaksi Kilpailuvalvonta 1 ja 2 –yksikköjä, millä tavoitellaan etuja resursien yhteiskäyttöisyydessä ja tietotaidon jakamisessa. Kilpailuvastuualueelle muodostettiin viisi matriisitoimin-

toa: 1) taloustieteellinen analyysi, 2) juridinen analyysi, 3) tietotekninen tutkinta, 4) kartellitutkinta sekä 5) oikeudenkäynnit.

Syksyllä annettiin päätös merkittävässä TeliaSoneran ja DNA:n yhteisverkkoa koskevassa asiassa. Päätöksellä varmistettiin matkaviestinmarkkinoiden kilpailullisuuden säilyminen ja kuluttajien hyötyminen verkkoyhteistyöstä. Valion määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevassa asiassa annettiin keväällä loppulausunnot KHO:lle, ja asiassa odotetaan päätöstä ennen juhannusta. Eristemarkkinoita koskeva asia poistettiin käsittelystä yrityksen luovuttua yksinostovelvoitteiden käytöstä. Rautatiemarkkinoilla sisäisiä tavarankuljetusmarkkinoita koskevat selvitykset päätettiin, kun toimenpidepyynnön tekijä oli vetäytynyt asiasta eivätkä viraston selvitystoimenpiteekään antaneet aihetta selvitysten jatkamiseen. Vuoden aikana valmisteltiin ratkaisuja mm. päivittäistavarakaupan menekkitieto- ja kanta-asiakasjärjestelmiä, Linja-autoliittoa/ Matkahuoltoa ja Teoston eksklusiivieitoja koskevissa asioissa sekä ryhdyttiin selvittämään OP-Pohjolan toimintaa finanssimarkkinoilla If:n toimenpidepyynnön perusteella.

Tarkastuksilla kerättävän datan analysointia tehostettiin perustamalla usean samanaikaisen käyttäjän mahdollistava analyysiympäristö ja kehittämällä muuten aineiston hallintaa ja käsittelyä. Virasto käynnisti Energiaviraston kanssa yhteistyön tietoteknisessä tutkinnassa.

Kansainvälisessä yhteistyössä virastolla oli normaalin ECN -yhteistyön ja -velvoitteiden lisäksi vastuulla ICN –puheenjohtajuus agency effectiveness -työryhmässä yhdessä USA:n ja Intian kanssa. Pohjoismaisten kilpailuviranomaisten jätemarkkinoita koskevan raportin viimeistely on käynnissä. Virasto osallistui EU-tuomioistuimessa Huawei/ZTE-tapauksen käsittelyyn, jota pidetään keskeisenä ennakkotapauksena IPR-oikeuksien ja kilpailuoikeuden välisessä rajankäynnissä.

Kilpailun edistämisen alueella liikeaikalaki kumottiin ja vähittäiskaupan aukioloajat vapautettiin vuoden 2016 alusta. Virasto on tehnyt taustaselvityksiä mahdollisesti käynnistettävää kotimarkkinoiden kilpailullisuusohjelmaa varten. Julkaistiin kaksi selvitystä, *Potilaan valinnanvapaus: Ruotsin malli ja Suomen sote-uudistus – markkinoiden toimivuuden ja taloudellisten vaikutusten näkökulma* sekä *Kilpailuvirasto kilpailupolitiikan suunnannäyttäjänä*. Lisäksi julkaistiin markkinatutkimusyksikön selvitykset *Päivittäistavaroiden ostaminen ja kuluttajien näkemykset kaupan kanta-asiakasjärjestelmistä ja Potilaan valinnanvapaus julkisessa terveydenhuollossa, osa I: Sääntelykehikko kansallisessa ja rajat ylittävässä terveydenhuollossa*. Virasto oli mukana maakaasumarkkinalain kokonaisuudistusta valmistelleessa työryhmässä.

Kilpailuneutraliteettivalvonnassa selvitettiin mm. kuntien toimintaa työterveyshuollon markkinoilla, julkisomisteisten ympäristölaboratorioiden toimintaa markkinoilla, HUS:n ja Kuopion kaupungin toimintaa markkinoilla sekä Oulun kaupungin toimintaa eläinlääkäripalveluiden markkinoilla. Yhteistyössä aluehallintovirastojen tehtiin kuntien yhtiöittämisvelvollisuuden noudattamista koskeva selvitys. Virastossa valmisteltiin myös markkina-perusteisen hinnoittelun arviointiin liittyvää ohjeistusta.

Yrityskauppavalvonnassa virasto hyväksyi ehdollisena Elisa/Anvia –yrityskaupan ja selvitti tarkemmin Univet/Animagi –kauppaa, joka lopulta hyväksyttiin ilman ehtoja. Virastolle 9.12. ilmoitettu Ruokakesko/Suomen Lähikauppa-yritysjärjestely vaati jo ennakkoilmoitusvaiheessa mittavasti resursseja. Lisäksi tehtiin kolme ehtomuutospäätöstä.

Kilpailuvastuualueelta lähti vuoden aikana lukuisa määrä kokeneita tutkijoita. Näköpiirissä on pitkäkestoinen resurssi- ja osaamisvaje. Käsittelyajat voivat kääntyä nousuun ja riskinä on, ettei korkean profiilin kilpailunrajoituksia kyetä paljastamaan, selvittämään ja ajamaan tuomioistuimessa asianmukaisesti. YT-neuvotteluiden aikainen rekrytointikielto aiheutti resurssivajasta ja asioiden käsittelyn viivästymistä. KKV:n palkkakilpailukyky on heikompi kuin muissa vastaavissa valtion virastoissa. Suoriutumiseen perustuvia palkankorotuksia ei ole tehty yli kolmeen vuoteen ja määrärahaleikkausten vuoksi henkilökuntaetuja karsitaan.

Vastuualueen tärkeintä koulutusohjelmaa, King's College –tutkintoja, jatkettiin. Tarkastelujaksolla suoritettiin viisi Postgraduate –tutkintoa ja kaksi Master's tutkintoa. Virasto osallistui tutkintokustannuksiin.

Kuluttaja-asiat

Kuluttajien luottamuksen lisäämistä verkkokauppaa kohtaan tavoiteltiin monin toimenpitein hyödyntäen kuluttaja-asiamiehen valvonta- ja avustustoimintaa, kuluttajiin ja elinkeinonharjoittajiin kohdistettua valistusta ja viestintää sekä EKK:n ja kuluttajaneuvonnan neuvonta- ja sovittelutoimintaa.

Poikkeuksellisen paljon panostettiin tilausansoihin liittyvään aiheettoman perinnän kitkemiseen kuluttaja-asiamiehen yksittäisten kuluttajien avustustoiminnalla velkomusasioissa käräjä- ja hovioikeuksissa.

Osana komission CPC-verkoston valvontakampanjaa ja kuluttaja-asiamiehen valvontatoimenpiteitä tarkastettiin, sisältyvätkö olennaiset tiedot erilaisten verkkokauppojen sopimusehtoihin. Komission digitaalisten sisämarkkinoiden edistämishjelmaan liittyvien lainsäädäntöhankkeiden työryhmiin ja kuulemisiin osallistuttiin aktiivisesti kuluttajanäkökulman esiintuomiseksi.

Kuluttaja-asiamiehen ja Tietoliikenteen ja tietotekniikan keskusliitto FiComin neuvottelemat yleiset sopimusehdot teleyritysten kuluttajille tarjoamille palveluille tulivat voimaan heinäkuun alusta. Uusissa sopimusehdoissa otettiin huomioon uudet tietoyhteiskuntakaaren säännökset, joilla on vaikutusta myös puhelinpalveluiden vertailtavuuteen.

Kuluttaja-asiamiehen valvonnassa haetaan ensisijaisesti neuvotteluratkaisua. Niiden tapausten lukumäärää koskeva tavoite, joissa yritykset sitoutuivat muuttamaan toimintaansa kuluttajansuojalainsäädännön mukaiseksi, ylitettiin selkeästi. Markkinaoikeuteen tehtiin kaksi hakemusta, joista toisesta saatiin ratkaisu ja toinen asia on vireillä korkeimmassa oikeudessa.

Tavoitteeseen markkinoilla osaavasti toimivista kuluttajista pyrittiin kehittämällä kuluttajaneuvonnan ja -valistuksen kanavia kuten nettineuvojaa, kuluttajaneuvonnan facebook-palvelua, kuluttajakasvatuksen blogia ja facebook-palvelua, youtube-kanavaa opetusvideoita varten sekä komission Consumer Classroom -palvelun suomenkielistä versiota. Kuluttajahallinnon asiakaspalvelumallia kehitettiin kohti saumatonta palvelukokonaisuutta.

Euroopan kuluttajakeskus (EKK) toimii virastossa hankkeena, jonka erilliskustannuksista Euroopan komissio maksaa puolet. Hankkeessa on mukana myös maistraattien kuluttajaneuvonta. Vuoden aikana noin 3 000 kuluttajaa autettiin sisämarkkinoiden kaupankäyntiin liittyvissä ongelmatilanteissa, joita koskevia saatavia palautui kuluttajille noin 100 000 euron verran. Toiminnalle asetetut tavoitteet ja budjetti toteutuivat suunnitellusti. Vuoden aikana valmistauduttiin vuonna 2016 jäsenmaissa käyttöönotettavaan ODR – palvelun käynnistämiseen.

Valmismatkaliikevalvonnalle asetut tavoitteet saavutettiin muilta osin, mutta julkisoikeudellisten suoritteiden 100 prosentin kustannusvastaavuustavoite ylittyi ensimmäistä kertaa. Tähän johtaneita syitä käsitellään tarkemmin tavoitteen analyysissä. Valmismatkaliikkeiden konkurseja tapahtui kaksi ja molemmissa kuluttajille suoritettiin tavoitteen mukaisesti täydet korvaukset. Uusien yritysten rekisteröintihakemukset käsiteltiin kolmen päivän aikana. TEM asetti toukokuussa viraston aloitteesta työryhmän pohtimaan vakuusjärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Työryhmän käyttöön laadittiin tilasto- ja muuta tietoa nykyjärjestelmän toimivuudesta sekä kuvauksia vaihtoehtoisista ratkaisumalleista. Uudistamistarpeiden taustalla on valmistuneen uuden valmismatkadi-
rektiivin asettamiin vaatimuksiin vastaaminen.

1.2 VAIKUTTAVUUS

1.2.1 Toiminnan vaikuttavuus

Tavoite: Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee.				
Mittari: Intensity of local competition WEF/The Global Competitiveness Report, Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin.	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015
	86/144	108/144	80/144	89/140

Mittarin toteuma on selvästi edellistä vuotta parempi mutta jäi hiukan tavoitteestaan.

Tehtiin TEM:lle ehdotus kotimarkkinoiden kilpailun lisäämiseksi, ehdotuksia markkinoiden toimintaa haittaavan sääntelyn purkamiseksi sekä kilpailulain uudistamista koskevat aloitteet. Kilpailun edistämisen alueella liikeaikalaki kumottiin ja vähittäiskaupan aukioloajat vapautettiin vuoden 2016 alusta. Julkaistiin neljä markkinoiden toimivuutta kartoittavaa selvitystä. Virasto oli mukana työryhmässä, jossa laadittiin esitys maakaasumarkkinoiden avaamisesta kilpailulle. Kilpailuvalvonnassa virasto keskitti tulossopimuksen mukaisesti resurssiaan markkinoiden toimivuudelle haitallisten kartellien valvontaan. Kartellivalvonnasta kerrotaan tarkemmin sivulla 8. Syksyllä annettiin sitoumuspäätös merkittävässä TeliaSoneran ja DNA:n yhteisverkkoa koskevassa asiassa. Sitoumuksilla varmistettiin matkaviestinmarkkinoiden kilpailullisuuden säilyminen ja kuluttajien hyötyminen verkkoyhteistyöstä. Resurssivajauksesta huolimatta ratkaistiin kaiken kaikkiaan sama määrä kilpailutapausta kuin edellisellä vuonna (118 tapausta), joista vaativimpaan vaikuttavuusluokkaan¹ kuului seitsemän tapausta (vrt. viisi tapausta vuonna 2014).

Tavoite: Suomalaisten luottamus EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan lisääntyy.				
Mittari: Office of the European Union, Consumer Conditions Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille. (Tutkimus tehdään parillisina vuosina.)	Toteuma 2012	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015
	45 %	42 %	50 %	-

KKV keskittyi vuonna 2015 toimenpiteisiin, joilla on vaikutusta kuluttajien luottamuksen syntymiseen ja lisääntymiseen.

Kuluttaja-asiamies puuttui vahvasti tilausansoihin liittyvään aiheettomaan perintään sekä tehosti markkinoinnin valvontaa tilausansojen tunnistamiseksi ja poiskitkemiseksi. Kuluttaja-asiamies ja Euroopan kuluttajakeskus seuraavat markkinointia jatkuvasti ja keskittyvät erityisesti niihin yrityksiin, joiden toiminnasta saadaan eniten kuluttajien ilmoituksia. KKV tallentaa myös järjestelmällisesti yritysten verkkomarkkinointia ja kuluttajien kertomuksia harhaanjohtavalla tavalla toimivista yrityksistä. Seurannan kautta saatiin vahvaa näyttöä eri yritysten markkinoinnin harhaanjohtavuudesta ja sopimusten sitomattomuudesta. Tietoa hyödynnettiin menestyksellä muun muassa yrityksen ja kuluttajan välisissä yksittäisissä oikeudenkäynneissä sekä kuluttajaneuvonnan ja Euroopan kuluttajakeskuksen työn tukena. Kuluttaja-asiamies avusti myös yli 30 yksittäistä kuluttajaa eri yrityksiin liittyvissä velkomusasioissa käräjäoikeudessa ja voitti kaikki jutut. Tällä on ollut ennaltaehkäisevää vaikutusta. Tilausansoja käyttävät yritykset ovat saaneet signaalit siitä, ettei Suomessa voi tällä tavoin käyttää kuluttajia hyväksi.

Kuluttaja-asiamiehen valvonnassa tarkastettiin verkkokauppojen nettisivuilla annettavia sopimusehtoja ja muita olennaisia tietoja (mm. komission koordinoiman Consumer Protection Cooperation -verkoston valvontakampanjan aiheena) ja verkkokauppaan liittyviä kuluttajakysymyksiä nostettiin esiin eri kanavissa. Maksamismenettelyjen selkeyttämiseksi aloitettiin useampivuotinen hanke, joka tähtää asian huomioon ottamiseen verkkokauppo-

¹ Vaikuttavuusluokka 1: Alaston kilpailunrajoitus, liittyy suureen toiminnan volyyymiin ja /tai on periaatteellisesti merkittävä

jen palvelumuotoilussa. Menettelytapoja puuttua tilausansoihin kehitettiin sekä kansainvälisessä että kansallisessa yhteistyössä tutkimuksen, valvonnan ja valistuksen keinoin.

Euroopan komission vuotta 2014 koskeva tutkimus (Consumer Conditions Scoreboard 2015) osoittaa, että suomalaiset kuluttajat ja elinkeinonharjoittajat ovat siirtyneet eritahtisesti sähköisille sisämarkkinoille. Luottamus verkkokauppaan parantui vain hieman vuodesta 2012. Luottamus Suomessa on hieman EU28-keskiarvoa korkeampi: 68 % luotti oman maan verkkokauppaan, 42 % toisen EU-maan verkkokauppaan.

1.2.2 Siirtomenojen vaikuttavuus: talous- ja velkaneuvonta

Talous- ja velkaneuvonnan² tavoitteena on helpottaa velallisen asemaa luottojen järjestelyssä sekä tukea velallisen elämänhallinnan paranemista ja ehkäistä syrjäytymistä. Vuoden 2015 talousarvioesityksessä työ- ja elinkeinoministeriö asetti tulostavoitteeksi, että uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika on korkeintaan 60 päivää. Tavoitetta ei ole KKV:n tulossopimuksessa, koska tavoite kohdistuu neuvontaa antaviin yksiköihin. Jonotusaika lasketaan talous- ja velkaneuvontayksiköiden (55 kpl) ilmoittamien jonotusaikojen keskiarvona.

<i>Talous- ja velkaneuvonnan tunnuslukuja (neuvontaa antavat yksiköt)</i>	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015
Palvelukyky: Uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika (pv)	38	35	26
Siirtotalouden kulut: Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä ³	5 126 000	4 936 000	5 641 000

Uusien asiakkaiden jonotusajat talous- ja velkaneuvontaan lyhentyivät edelleen. Asiakkaiden jonotusajat ensimmäiselle käynnille vaihtelivat toimipisteittäin: alle 60 päivän tavoitejonotusajan saavutti 50 neuvontayksikköä. Viisi neuvontayksikköä ei sitä saavuttanut. Niistä kahden yksikön jonotusaika ylitti 100 vrk vuodenvaihteessa 2015 - 2016. Neuvontayksiköt ovat kehittäneet asiakkaiden neuvontaprosessia tehokkaammaksi ja erityisesti neuvonnan alkuvaihetta on muokattu. Yhä useammat yksiköt ovat soveltaneet uusia menetelmiä toimintaansa. Talous- ja velkaneuvojilla oli vuonna 2015 yhteensä 27 900 asiakastapaamista (vuonna 2014: 27 600 kpl ja vuonna 2013: 28 800 kpl).

Vuoden 2015 alusta neuvonta sai uuden asiakaskunnan, kun yksityishenkilön velkajärjestely tuli mahdolliseksi myös pienille elinkeinon- ja ammatinharjoittajille. Uusien asiakkaiden määrä nousi hieman (uusista asiakkaita oli 16 186). Vuoden alussa voimaan tulleen velkajärjestelylain muutoksen tavoitteena on, että neuvojat laativat maksuohjelmia aiempaa useammin. KKV toteutti tähän liittyvän koulutusohjelman. Talous- ja velkaneuvojille järjestettiin koulutusta yhteensä n. 1 000 henkilökoulutuspäivää.

Talous- ja velkaneuvonnan palveluiden tuottamiseen käytettiin vuonna 2015 yhteensä 149 henkilötyövuotta (vuonna 2014: 153 htv ja vuonna 2013: 158 htv). Valtion maksama korvaus, vuoden 2015 talousarviomääräraha, kattoi arviolta 67 % talous- ja velkaneuvonnasta aiheutuvista kustannuksista – kunnat rahoittivat osan neuvonnasta omista varoistaan. Varojenkäytön tiedot tarkentuvat, kun palvelujen tuottajat antavat lopulliset raporttinsa vuoden 2015 kuluista. Määrärahan käyttöä käsitellään myös kohdassa *1.5.2 Talousarvion toteutuminen*.

1.3 TOIMINNALLINEN TULOKSELLISUUS

1.3.1 Tuotokset ja laadunhallinta

Laadunhallinnan osa-alueella saatettiin loppuun koko talon prosessikuvaustyö, joka lisäsi omalta osaltaan KKV:n toiminnan läpinäkyvyyttä ja auttoi ns. hiljaisen tiedon dokumentoinnissa. Jatkossa se nopeuttaa perehdyttämistä ja auttaa myös riskienhallinnassa. Suunnitellun CAF –itseoivoinnin toteuttamisajankohta päätettiin siirtää syksyyn 2016, koska loppuvuodesta 2015 toteutettiin työ- ja elinkeinoministeriön tilaama arviointi KKV:n toiminnasta ja haluttiin välttää päällekkäisten arviointien tekeminen.

² Laki talous- ja velkaneuvonnasta 713/2000

³ Työ- ja elinkeinoministeriön asetus talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajalle vuonna 2015 maksettavan korvauksen perusteista 112/2015

Kertomusvuonna annettiin 120 lausuntoa ministeriöille tai eduskunnan valiokunnille ja osallistuttiin neljäntoista vuonna 2015 asetetun lainsäädäntöryhmän työhön. Tämä on tärkeä vaikutuskanava kilpailu- ja kuluttajaliittisten tavoitteiden toteuttamisessa. Työryhmiin, lainsäädäntöhankkeisiin ja kuulemisiin käytettiin työaikaa enemmän kuin yhden henkilötyövuoden verran.

Tavoite: Julkisten toimijoiden toiminta muuttuu kilpailuneutraalimmaksi. Kansallinen neutraliteettisäännöstö saatetaan toimivaksi vaihtoehdoksi valtion tukikanteluille komissioon.				
Mittari: Kansallisten neutraliteettitapausten suhteellinen osuus kasvaa verrattuna komissioon tehtäviin valtioneuvostokanteluihin.	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015
			4/1	7/0

Kilpailuneutraliteetissa toiminta on saatu vakiinnutettua tavoitteen mukaisesti. Vuoden aikana ratkaistiin 19 tapausta (vuonna 2014: 5 kpl). Kolmessa tapauksessa kohde muutti toimintaansa tutkinnan aikana (liikelaitos yhtiöitettiin, muutoksia kustannusten kohdentamiseen, kattamiseen ja sijoitetun pääoman tuotolle). Yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa toteutettiin kuntien liiketoiminnan yhtiöittämisvelvoitteen noudattamista kartoittava selvitys. Annettiin asiantuntija-apua Metsähallituksen organisaatiouudistuksen valmistelutyössä. Mittarina oleva luku 7/0 on virastossa vuonna 2015 avattujen tapausten, joissa valituksen olisi voinut tehdä komissiolle valtioneuvostokanteluina, ja komissiossa vuonna 2015 avattujen suomalaisten valtioneuvostokanteluina osamäärä. Komissiossa ei alkuvuonna avattu suomalaisia tapauksia, joten tavoite saavutettiin. Evaluoinnissa⁴ neutraliteettivalvonnan ”yhteiskunnallinen rooli nähtiin suureksi, mutta KKV:n toiminta varsin vaatimattomaksi”. Tähän vaikuttaa merkittävästi toimintaan osoitettujen resurssien niukkuus.

Tavoite: Harmaa talous vähenee. KKV pyrkii vähentämään harmaata taloutta. Mittari: Harmaata taloutta valvovien viranomaisten arvio KKV:n roolista harmaan talouden torjunnassa, kysely (asteikko 1-5): tulostavoitearvo >3,0. **Toteutuma:** Kyselyä ei toteutettu vuonna 2015, koska harmaan talouden torjuntaohjelma oli hallituskauden alkukuukausina pysähdyksissä. Vuoden lopulla tähän osoitettiin määräraha, ja KKV kutsuttiin harmaan talouden johtoryhmään. Kysely toteutetaan vuonna 2016.

Kuluttajat toimivat markkinoilla osaavasti ja hyödyntävät mahdollisuuksiaan.				
Tavoite: Kuluttajien toimintaympäristön laatu pysyy huipputasolla.				
Mittari: Kuluttajien toimintaympäristöä kuvaava indeksi (Consumer Conditions Index CCI). (Tutkimus tehdään parillisina vuosina.)	Toteuma 2012	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015
	73/100	78/100	-	-
Tavoite: Palveluiden vertailtavuus paranee. Osuus kuluttajista, jotka kokevat vertailtavuuden vaikeana tai vain tyydyttävänä, vähenee.				
Mittari: Markkinoiden toimivuutta mittaavan indikaattorin (Market Performance Indicator MPI:n) vertailtavuus matkapuhelinpalveluissa ja kaikilla markkinoilla keskimäärin, %. (Tutkimus tehdään parittomina vuosina.)	matkapuh.-palvelut 69, kaikki markkinat 45	-	matkapuh.palv. ≤ 69, kaikki markkinat < 45	-

Komissio tekee Consumer Conditions scoreboard –tutkimuksen parillisina vuosina ja vuoden 2014 tiedot valmistuivat julkaistavaksi heinäkuussa 2015. Vuoden 2014 CCI-luku on 78 (laskettu KKV:ssa, koska lukua ei enää lasketa komissiossa). Luku ei ole täysin vertailukelpoinen vuoden 2012 luvun kanssa, koska joitakin kysymyksiä on muotoiltu uudella tavalla. Vuoden 2014 luvun kanssa vertailukelpoinen luku vuodelle 2013 on 74.

KKV keskittyi vuonna 2015 kehittämään kuluttajaneuvonnan ja –valistuksen kanavia (nettineuvoja, kuluttajaneuvonnan FB-palvelu, kuluttajakasvatuksen blogi ja FB-palvelu, komission Consumer Classroom –palvelun suomenkielinen versio, viisi opastusvideota youtube-kanavalle) sekä huolehtimaan, että markkinoilla tapahtu-

⁴ Kilpailu- ja kuluttaja viraston arviointi, luku 2.3 Vastaaminen sidosryhmien odotuksiin (s. 17)

vissa muutoksissa otetaan huomioon kuluttajien mahdollisuudet pysyä kehityksessä mukana. Kuluttajan oikeudellisen aseman kannalta parannuksia saatiin aikaan mm. mobiilimaksamista, energiamarkkinoita, puhelinliittymien puhelinmyyntiä ja asiakaspalvelunumeroita koskevissa lainsäädäntöhankkeissa ja yhteistyössä elinkeinoelämän kanssa. Haavoittuvien kuluttajien erityistarpeisiin kiinnitettiin huomiota komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan liittyvissä kysymyksissä. KKV vastasi kuluttajahallinnon asiakaspalvelumallin kehittämisestä kohti saumatonta palvelukokonaisuutta. ADR-direktiivi implementoitiin tavoitteidemme mukaisesti osaksi asiakaspalvelumallia siten, että kuluttajaneuvonta voi edelleen toimia joustavasti ja epämuodollisesti, että lautakuntien palvelukyky säilyy ja että asiakkaat voidaan ohjata palvelumallin mukaisesti ensimmäiseksi kuluttajaneuvontapalveluihin.

Kilpailu- ja kuluttajavaltvonta tehostuu

	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Tavoite: Vahvistetaan uskottavaa "hard core" -kartellien vastaista politiikkaa (1-5, sidosryhmien arvio) (TAE)	3,7	3,8	>4,0	3,6 ⁵
Tavoite: Seuraamusmaksuesitysten lukumäärä merkittävässä (vaikuttavuusluokat 1 ja 2) kilpailunrajoitustapauksissa (TAE)	0	1	>1	1

Kilpailuvalvonnassa priorisoitiin kartelliselvityksiä. Keskeisin kartelliasia oli lokakuussa 2014 markkinaoikeuteen viedyn voimajohtokartellin käsittely markkinaoikeudessa. Lisäksi virasto teki kesäkuussa esityksen seuraamusmaksun määräämiseksi Leipuriliitto ry:lle sen antamien kilpailunvastaisten hintasuositusten vuoksi. Molempien asioiden pääkäsittely (käsittelypäiviä yhteensä seitsemän) oli syksyllä markkinaoikeudessa. Kahdessa muussa laajassa kartelliasianssa selvitykset päätettiin riittämättömien todisteiden vuoksi. Vireillä oli useita kartelliselvityksiä, jotka ratkaistaan vuoden 2016 aikana. Syksyn resurssivajauksen takia osassa tapauksista selvittely viivästyi.

KKV teki vuoden aikana tarkastukset kuudessa kilpailunrajoitusasiassa. Lisäksi käynnissä on useita kartellivihjeisiin perustuvia esiselvityksiä. Tavoitteet toteutuivat miltei odotetusti resurssivajeesta huolimatta. Myös evaluoinnin yhteydessä toteutetussa sidosryhmäkyselyssä todettiin kartellivalvonnasta: ”*sidosryhmien edustajat eivät kuitenkaan arvioi osa-alueen [uskottavan "hard core" -kartellien vastaisen politiikan] osalta tapahtuneen merkittävää muutosta viime vuosina*”, mutta ”*toiminnan priorisointia on kehitetty, minkä voidaan olettaa lisäävän vaikuttavuutta*”.

Seuraamusmaksuesitysten tavoitetta ei saavutettu, sillä toisen seuraamusmaksuesityksen tekeminen viivästyi resurssivajauksen takia vuoden vaihteen yli tammikuuhun.

	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Tavoite: Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymien kilpailuongelmat (1-5, sidosryhmien arvio) (TAE)	3,4	3,7	>3,7	3,6 ⁶

Yrityskauppavalvonnassa yrityskauppailmoitusten määrä oli 29 ja pysyi samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Myös tarkempaan käsittelyyn otettujen määrä on pysynyt viime vuosina samalla tasolla.

⁵ Vuoden 2015 arvot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien tulosten kanssa. Sidosryhmäkysely tehtiin KKV:n evaluoinnin yhteydessä. Oskoko oli noin 1/3 aiempien vuosien oskoosta ja täten myös vastaajamäärä jäi huomattavasti pienemmäksi.

⁶ Ks. alaviite 5.

<i>Yrityskauppavalvonnan päätösten lukumäärien kehitys vuosina 2008 - 2015</i>	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
I-vaiheen päätösten lukumäärä	22	13	22	26	18	17	27	27
II-vaiheen päätöksiä	1	1	2	2	2	3	3	2

I-vaiheessa hyväksytyjen yrityskauppojen keskimääräinen käsittelyaika oli 16,7 päivää. Laissa säädetty maksimi käsittelyaika (1 kk) alitettiin siis merkittävästi. Virasto asetti ehtoja Elisa/Anvia –yrityskaupalle ja selvitti tarkemmin myös Univet/Animagi –kauppaa, joka lopulta hyväksyttiin ilman ehtoja. Virastolle 9.12.2015 ilmoitettu Ruokakesko/Suomen Lähikauppa-yritysjärjestely vaati jo ennakoilmoitusvaiheessa mittavasti resursseja. Lisäksi tehtiin kolme ehtomuutospäätöstä. Mittarin toteuma jää hiukan tavoitteesta, mutta evaluoinnissa todettiin ”*valvonnan kehittyneen positiiviseen suuntaan verrattuna Kilpailuviraston aikaiseen toimintaan*” ja valvonnan kanssa suoraan tekemissä olevat arvioivat toiminnan ”*ammattimaisesti hoidetuksi*”.

	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Tavoite: Tapausten määrä, joissa kuluttaja-asiamiehen toimenpitein yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi (kpl) (TAE)	-	104	130	291

Yrityksiltä saatiin sitoumuksia mm. matkustamista, luotonantoja ja perintää, etä- ja verkkokauppaa sekä operaattoreita koskevilta toimialoilta.

Tavoite ylittyi, tapauksia oli 291. Mittarin mukaisen lukumäärän saavuttaminen riippuu kulloisestakin tilanteesta. Raportointijaksolla oli uuden lainsäädännön vakiinnuttamiseen liittyvän erityisen valvontatarpeen vuoksi paljon valvontatoimia samassa asiassa, koska lainmuutos koskee lähes kaikkia yrityksiä (asiakaspalvelunumeron soittamisesta peritty hinta ja hinnasta ilmoittaminen). Valvontatoimenpiteitä voitiin toteuttaa tehokkaasti laajempina kokonaisuuksina ja - kun kyse oli suurelta osin tiedon puutteesta johtuneista laiminlyönneistä - yritykset oli myös tavanomaista helpompi saada sitoutumaan muutokseen.

Tavoite: Kuluttajilla on käytössään sisällöltään ajankohtaiset verkkopalvelut. (TAE)				
Mittari: verkkopalvelun kuluttajaosion käyntimäärä/kk	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
	168 000	114 190	130 000	93 000

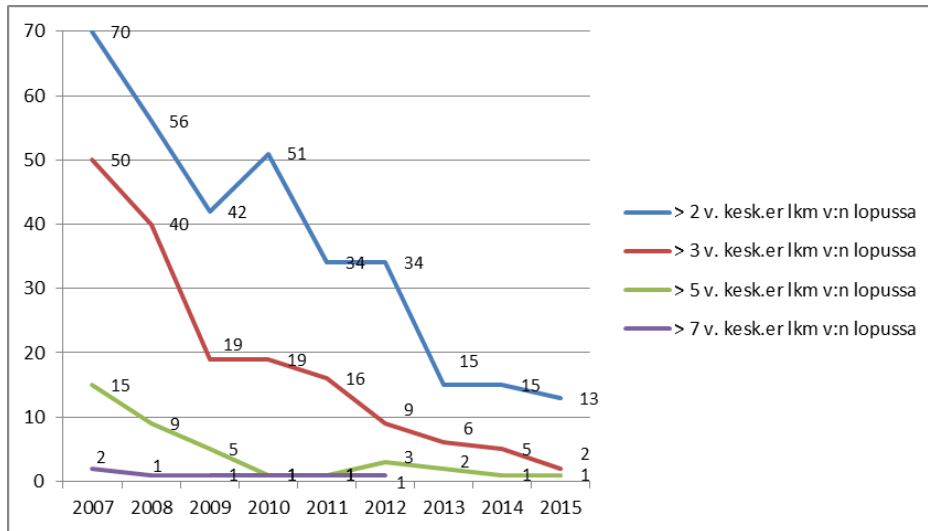
Verkkopalveluiden käyntimäärä oli keskimäärin 93 000 käyntiä kuukaudessa. Loka-marraskuussa käyntejä oli jopa yli 100 000. Tulos on hyvä, kun otetaan huomioon, että toteumaan ei ole laskettu mukaan informaation leviämistä sosiaalisessa mediassa. Kuluttajat kohtaavat viraston sisältöjä yhä laajemmin sosiaalisessa mediassa ilman, että heidän tarvitsee tulla lukemaan niitä viraston verkkosivuille. Verkkopalvelun kuluttajaosion käyntimäärä kuukaudessa on kaiken kaikkiaan vanhentunut mittari eikä enää kerro siitä, miten hyvin viraston tuottama informaatio tavoittaa ihmiset.

Tavoite: Käsittelyajat pysyvät kohtuullisina.	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015
Mittari: Yli 3 vuotta käsittelyssä olleet kotimaisten kilpailunrajoitusten lkm (TAE)	6	5	0	2
Mittari: Valmismatkaliikkeiden rekisteröintihakemusten käsittelyaika (pv), (TAE)	2,4	2,4	7	3,0

Kotimaisten kilpailunrajoitustapausten käsittelyajoissa positiivinen kehitys jatkui, vaikka yli kolme vuotta vanhojen tapausten määrää koskevaa tulostavoitetta ei saavutettu. Toiminnan ja prosessien tehostamisen kautta pitkään käsiteltyjen tapausten määrä on laskenut johdonmukaisesti vuodesta 2007 alkaen.

Kotimaisissa kilpailunrajoituksissa oli 31.12.2015 avoinna enää kaksi tapausta, joissa asian käsittely oli kestänyt yli kolme vuotta. Nämä ratkaistiin heti tammi-helmikuussa 2016. Tapausten ratkaisu siirtyi vuoden vaihteen yli kilpailuvastuualueen resurssivajeen takia.

Kuva 1. Keskenkäynteisten kilpailunrajoitustapausten kehitys vuosina 2007 – 2015.

Valmismatkaliikkeiden rekisteröintihakemusten käsittelyaikatavoitteessa (7 pv) pysyttiin, toteutuma oli 3 pv, vaikka yksi tarkastajista jäi vuoden aikana eläkkeelle. Uusia valmismatkaliikeyrityksiä rekisteröitiin 52, mikä on 21 yritystä vähemmän kuin vuonna 2014. Valmismatkaliikevalvonnan suoritettujen kehitys ilmenee seuraavasta taulukosta. Uusia konkurssseja oli vuoden aikana vain kaksi, mutta virastoa työllisti Oy Air Finland Ltd:n konkurssiin liittyvien korvausten maksaminen: korvauspäätökset oli tehty vuonna 2012, korvauksensaajia oli noin 3 000 ja korvauksia voitiin alkaa maksaa keväällä 2015, kun korkein hallinto-oikeus oli saanut asian käsiteltäväksi.

Rekisterin tilanne	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015
rekisteröityjä yrityksiä	721	738	726
näistä välittäjiä	37	43	40
vakuuden asettaneita	450	440	450
vakuuksien yhteismäärä	n. 250 M €	n. 230 M €	n.210 M €

Tapahtumat	2013	2014	2015
uusia yrityksiä	68	73	52
rekisteristä poistettuja	68	56	59
valvontatoimenpiteitä	575	522	516
konkurssseja	2	7	2
korvauspäätöksiä	6	1 949	2

Tavoite: Vakuuksien riittävyys valmismatkaliikkeiden konkurssitapauksissa on 100 % (TAE). Tavoite saavutettiin, toteutuma oli 100 % myös vertailuvuosina 2013 ja 2014. Vuonna 2015 sattui vain kaksi konkurssia, jotka molemmat olivat kooltaan pieniä ja paikallisia ja joissa vakuudet riittivät kattamaan kuluttajien saatavat.

Tavoite: Laaditaan tietojohdamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelma. Suunnitelma etenemisaikatauluineen valmistuu vuonna 2015. **Toteutuma:** Tietojohdamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelma valmistui joulukuussa 2015.

Tietojohdamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelmaan kirjattiin ja aikataulutettiin konkreettisia toimenpiteitä, joita lähdettiin toteuttamaan heti vuoden 2016 alusta. Toimenpiteiden tavoitteena on, että toiminnan suunnittamisen ratkaisut tehdään tiedon perusteella, prosessien läpimenoaika nopeutuu ja päätösten laatu paranee, mitkä osaltaan tehostavat kilpailuvalvonnan toimeenpanoa ja kuluttajansuojan toteutumista. Palveluluita rakennetaan käyttäjälähtöisemmiksi digitalisointia hyödyntämällä.

Vuonna 2015 saatiin valmiiksi vuonna 2010 aloitettu kuluttaja-asiamiehen ja kuluttajaneuvonnan yhteisen tietojärjestelmän (KUTI-järjestelmä) kehittämishanke, johon kiinteänä osana kuului ns. nettineuvojan rakentaminen. Hankkeessa sähköistettiin kuluttaja-asiamiehen ja kuluttajaneuvonnan asiakasyhteydenottojen vastaanotto ja käsittelyprosessi ja rakennettiin vuorovaikutteinen nettisovellus auttamaan kuluttajaa ongelmansa ratkaisemisessa.

Muita kehittämistoimia olivat siirtyminen yhteen yhteiseen asianhallintajärjestelmään, yrityskauppavalvonnan prosessin sähköistäminen, kilpailurajoitustapausten vihjetietopankin ja ilmoituslomakkeen uusiminen sekä valmismatkarekisterin siirto uuteen järjestelmäympäristöön.

Vuonna 2015 virastossa toteutettiin Kieku-hanke. Kieku-ratkaisu uusine talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseineen ja tietojärjestelmineen otettiin käyttöön onnistuneesti ja ilman ongelmia 1.1.2016. Kiekun käyttöönotto nosti hallinnon prosessien sähköisyysastetta.

1.3.2 Taloudellisuus ja tuottavuus

Henkilötyövuodet päätoimintoryhmittäin

	Toteuma 2013		Toteuma 2014		Tavoite 2015		Toteuma 2015		Toteutuma - tavoite		Muutos v:sta 2014	
	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	%	HTV	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen	18,5	13 %	26,9	18 %	29,5	20 %	25,3	19 %	-4,2	-14 %	-1,6	-6 %
Kilpailuvalvonta	51,2	36 %	55,3	38 %	59	39 %	53,1	39 %	-5,9	-10 %	-2,2	-4 %
Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset	32,2	22 %	31,4	22 %	28	19 %	28,1	21 %	0,1	0 %	-3,3	-11 %
Kuluttajainformaatio	12,3	9 %	6	4 %	7	5 %	5,8	4 %	-1,2	-17 %	-0,2	-3 %
Alue- ja paikallishallinnon ohjaukset	3,5	2 %	3,5	2 %	6	4 %	3,6	3 %	-2,4	-40 %	0,1	3 %
Hallintopalvelut ¹	25,9	18 %	22,7	16 %	21,5	14 %	20,4	15 %	-1,1	-5 %	-2,3	-10 %
YHTEENSÄ	143,6	100 %	145,8	100 %	151	100 %	136,3	100 %	-14,7	-10 %	-9,5	-6,5 %

¹ Hallintopalvelut = asiakirja-, tieto-, talous- ja henkilöstöhallinto sekä muut hallintopalvelut

Henkilöstöresurssit vähenivät 9,5 henkilötyövuodella (6,5 prosentilla), kun tarkastelujaksone on koko vuosi. Henkilötyövuosikehyksen 151 htv:sta jäätin jopa 14,7 htv (10 prosenttia). Henkilöstömäärän tarkoituksellinen, vuonna 2014 alkanut pienentäminen jatkui vuoden 2015 määrärahaileikkauksen ja sitä seuraavien vuosien määrärahaileikkauksen johdosta. Arvioiduista htv-määristä jäätin jälkeen kaikilla päätoimintoalueilla ryhmää *kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset* lukuun ottamatta. Tämän toimintoryhmän toteutunut htv-määrä oli lähimpänä tavoitetta, 28 htv. Tasan puolet kuluttajavastuualueen resursseista kohdistui tähän toimintoryhmään. Suurimmat erot tavoitteeseen olivat *markkinoiden toimivuuden edistämisen* (-4,2 htv, -14 %) ja *kilpailuvalvonnan* (-5,9 htv, -10 %) päätoimintoalueilla. Kilpailuvalvonnassa vaihtuvuus oli suurta ja virkoja jätettiin täyttämättä YT-neuvottelujen aikana.

Hallintopalvelujen henkilötyövuodet vähenivät jopa 10 prosentilla. Tämä johtuu pääosin siirroista Valtoriin, YT-irtisanoutumisista ja eläkkeelle siirtymisestä. Lisäksi kilpailu- ja kuluttajavastuualueiden resursseista kohdistui hallintopalveluihin aiempaa vähemmän, vain 2,4 htv - lähinnä matkahallintoon ja aulapalveluihin sekä luottamismiestoimintaan (vuoden 2014 luku oli korkeampi, 3,3 htv, toimitilahankkeen ja palkkausjärjestelmän kehittämisen johdosta).

YT-prosessissa irtisanoutumisiin johtaneiden vähennysten vaikutukset kohdentuvat hallintopalveluiden lisäksi suoraan päätoimintoryhmien *markkinoiden toimivuuden edistäminen, kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset* sekä *kuluttajainformaatio* henkilötövuosiin ja välillisesti kaikkiin päätoimintoryhmiin viestinnästä aiheutuvien vyörytysten kautta. *Markkinoiden toimivuuden edistämisen* työajoista aiempaa suurempi osuus, 58 %, tuli substanssiryksiköistä (kilpailuvastuualueelta 41 % ja kuluttajavastuualueelta 17 %; 13 % kilpailuvastuualueen ja 8 % kuluttajavastuualueen kokonaistyöajoista).

Siirrot Valtoriin ja YT-neuvotteluiden päättyminen ajoittuivat loppuvuoteen 2015. Tästä syystä pääosa htv-vähennyksistä realisoituu vasta vuonna 2016. Yhteistoimintaprosessin ja Valtori-siirron vaikutuksia tarkastellaan myös kohdassa *1.4 Voimavarojen hallinta*.

Markkinoiden toimivuuden edistämisen, kilpailuvalvonnan ja alue- ja paikallishallinnon ohjauksen osuudet kokonaistyöajoista kasvoivat hieman sekä vuoteen 2013 että vuoteen 2014 verrattuna.

Kustannukset päätoimintoryhmittäin

	Toteuma 2013		Toteuma 2014		Toteuma 2015		Muutos vuodesta 2014	
	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen	1 400	11 %	2 206	18 %	2 153	18 %	-53	-2 %
Kilpailuvalvonta	3 659	29 %	4 072	33 %	3 864	33 %	-208	-5 %
Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset	2 268	18 %	2 320	19 %	2 249	19 %	-71	-3 %
Kuluttajainformaatio	1 310	10 %	890	7 %	836	7 %	-54	-6 %
Alue- ja paikallishallinnon ohjaus	332	3 %	345	3 %	333	3 %	-12	-3 %
Hallintopalvelut	3 629	29 %	2 667	21 %	2 290	20 %	-377	-14 %
YHTEENSÄ	12 598	100 %	12 501	100 %	11 726	100 %	-775	-6,2 %

Kokonaiskustannukset vähenivät edellisestä varainhoitovuodesta miltei htv-vähennystä vastaavasti kuudella prosentilla, 0,8 milj. eurolla. Noin puolet kustannusten vähenemisestä, lähes 0,4 milj. euroa, kohdistui hallintopalveluihin, erityisesti henkilöstö- ja tietohallinnon toimintoihin. Hallintopalvelujen kustannusten väheneminen johtuu paljolti siitä, että tammikuussa 2014 tapahtuneesta muutosta uusiin toimitiloihin aiheutuneet kertaluonteiset erät (tietoliikenne- ja asiantuntijapalveluiden ostot, aine- ja tarvikehankinnat) jäivät pois. Syyskuun alussa tehtiin päätös yhteensä n. 150 000 euron säästöistä, joista vuoden 2015 puolella arvioitiin realisoituvan n. 20 000 euroa (henkilöstötilaisuudet, kokoustarjoilut) ja loppuosan vuoden 2016 puolella. Säästöpäätöksen sisällöstä kerrotaan myös sivulla 14. Kustannuksia tarkastellaan laajemmin luvussa *1.5 Tilinpäätösanalyysi*.

Sairauspoissaolojen johdosta menetettyjä työpäiviä oli hiukan alle tuhat (952 htp), joka on 460 työpäivää vähemmän kuin vuonna 2014. Tämä vastaa noin 1,8 henkilötövuotta ja 100 000 euron palkkakustannuksia.

Kokonaistuottavuuden muutos (%), Tilastokeskus)

Tavoite: Viraston tuottavuus paranee.	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Mittari: Tuottavuusindeksi	-3,8 %	1,4 %	2 %	13,3 %

Vuoden 2015 kokonaistuottavuusindeksi on 113,33, eli kokonaistuottavuus parantunut noin 13,3 % ja kahden prosenttiyksikön tavoite ylitettiin moninkertaisesti. Kokonaistuottavuuden suuri kasvu johtui siitä, kun kokonaispanos laski noin 8 % ja samanaikaisesti tuotettujen suoritteiden määrät kestivät suunnilleen ennallaan, paitsi kuluttaja-asioiden vastuualueella, jossa suoritemäärät kasvoivat.

1.3.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

1.3.3.1 Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut suoritteet

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot olivat 920 euroa eikä kustannusvastaavuuslaskelmaa näin ollen esitetä.

1.3.3.2 Julkisoikeudelliset suoritteet: valmismatkaliikerekisteri

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus. *Suoritteiden maksut perustuvat lakiin valmismatkaliikkeistä (939/2008)*

Tavoite: Valmismatkaliikerekisterin maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus on 100 % (TAE)							
	Toteuma 2012	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Tavoite 2015	Toteuma 2015	Muutos v:sta 2014	
Tuotot	354 433	356 002	464 820		462 380	-2 440	-1 %
Kustannukset	576 094	542 123	534 445		385 034	-149 411	-28 %
Kustannusvastaavuus (tuotot-kustannukset)	-221 661	-186 121	69 625	-	77 345	7 720	
Kustannusvastaavuus-%	62 %	66 %	87 %	100 %	120,1 %	33,1 %	

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus tavoite ylittyi selvästi. Se nousi 120,1 prosenttiin. Tuotot pysyivät edellisvuoden tasolla - maksuasetus 277/2014 oli voimassa toista vuotta. Kustannuksissa sen sijaan syntyi säästöä, koska vuoden aikana ei ollut isoja konkurssseja, joista aiheutuvien korvaushakemusten käsittelyyn olisi tarvinnut palkata lisätyövoimaa. Valmismatkaliikevalvonnan välitön työaika väheni 29 prosentilla vuodesta 2014. Myöskään kustannusvastaavuutta vuonna 2014 rasittaneita virastojen yhdistymisestä aiheutuneita kustannuksia ei enää mainittavassa määrin ollut. Vuosien 2010 – 2015 yhteenlaskettu kustannusvastaavuus on 0,7 milj. euroa (718 044 euroa) negatiivinen, 76 %, ja vuosien 2013 – 2015 kustannusvastaavuuskin jää 88 prosenttiin (-178 401 euroa; nimelliset arvot).

Kustannusvastaavuus vaihtelee väistämättä vuosittain, koska konkurssien määrää tai laajuutta ei voi tietää etukäteen. Konkurssit vaativat usein lisätyövoiman palkkaamista korvaushakemusten käsittelyyn. Työ- ja elinkeinoministeriö asetti toukokuussa 2015 työryhmän selvittämään vakuusjärjestelmän kehittämismahdollisuuksia. Taus-talla on sekä uusi valmismatkaliikedirektiivi että nykyjärjestelmän puutteet. Tavoitteena on nykyistä tehokkaampi, nopeampi ja joustavampi järjestelmä. Työryhmän toimikausi kestää 30.9.2016 saakka.

1.3.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus: Euroopan kuluttajakeskus

Euroopan kuluttajakeskus toimii Kilpailu- ja kuluttajavirastossa erillishankkeena, jonka erilliskustannuksista Euroopan komissio rahoittaa puolet. Hankkeessa on mukana myös maistraattien kuluttajaneuvonta. Keskus toimii osana Euroopan laajuista European Consumer Centres -verkostoa, jonka tehtävänä on edistää kuluttajansuojan toteutumista rajat ylittävässä kaupassa kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välillä.

Euroopan kuluttajakeskus-hankkeen –kustannusvastaavuus

	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Muutos v:sta 2014	
Tuotot	133 007	161 093	136 083	-25 010	-16 %
Kustannukset	446 881	402 701	396 037	-6 664	-2 %
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-313 874	-241 608	-259 954	-18 346	8 %
Omarahoitusosuus, %	70 %	61 %	66 %	5 %	

Toteutunut kustannusvastaavuus oli 34 % ja vastaavasti omarahoitusosuus 66 %. Kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä, koska osa-alueen tuotot jäivät alle 1 milj. euron.

Euroopan kuluttajakeskuksen toiminta ja budjetti toteutuivat suunnitellusti. Komissiolle laadittavassa loppuraportissa vuoden 2015 budjetin toteumaprosentti oli 100,9 % ja henkilöstökustannukset olivat 203 034 euroa.

Hoidetut valitukset ja riita-asiat ovat lisääntyneet vuosittain: n. 1 200 asiasta vuonna 2013 on noustu yli 2 200 asiaan vuonna 2015.

EU:lta saatu rahoitus on yllä olevalla laskelmalla maksuperusteinen tuotto. Liitteessä 1 on lisätietoa kirjausperusteesta ja maksuperusteisesta EU-rahoituksesta.

1.4 VOIMAVAROJEN HALLINTA

Henkilöstörakenteen muutokset

Vuonna 2015 henkilötyövuodet laskivat edellisestä vuodesta 9,5 henkilötyövuotta (htv). Henkilöstömäärän tarkoituksellinen, jo vuonna 2014 alkanut pienentäminen jatkui vuoden 2015 määräraahaleikkausten ja tiedossa olleiden vuoden 2016 määräraahaleikkausten vuoksi. Näistä toimista huolimatta hallittu talouden sopeuttaminen edellytti yhteistoimintaneuvotteluita henkilöstön vähentämiseksi. Osana yhteistoimintaprosessia päätettiin viraston säästöohjelmasta, jossa tehtiin yhteensä 148 500 euron säästöpäätökset. Suurimmat säästöt kohdistuvat työhyvinvointitoimintaan (liikunta- ja kulttuurisaldot sekä erilaiset virkistystilaisuudet yhteensä -33 500 euroa), kesäharjoittelijoiden palkkauskustannuksiin (-30 000 euroa) ja henkilöstön koulutusmenoihin (-20 000 euroa).

Vuoden 2015 aikana henkilötyövuosivolyymi⁷ sopeutettiin 146:sta 127:een. Yhteistoimintaneuvotteluiden todellinen vaikutus oli noin -15 htv. Henkilöstövähennykset kohdentuivat seuraavasti: kilpailuvastuualue -5,5 htv, kuluttajavastuualue -2,4 htv ja muut tehtävät -7 htv (hallinto, viestintä ja markkinatutkimusyksikkö). Kilpailuvastuualueen henkilöstövähennykset aikaansatiin lähtövaihtuvuudella, mutta muulta osin vähennyksiä jouduttiin tekemään YT-neuvotteluiden kautta. YT-neuvotteluiden lopputuloksena kuuden henkilön virkasuhde päättyi. Loput vähennykset toteutettiin pääosin virkojen täyttämättä jättämisellä. Säästöpäätösten yhteydessä päätettiin vähentää vuoden 2016 yliopistoharjoittelijoiden määrää reilulla henkilötyövuodella aiempien vuosien tasosta.

Toinen merkittävä-henkilöstömäärään vaikuttanut muutos oli ns. TORI-hanke, jossa toimialariippumaton ICT-palvelutuotanto siirrettiin Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskuksen (Valtori) hoidettavaksi. Hankkeen määrittelyvaiheessa palvelutuotannon yhteydessä siirtyväksi henkilötyövuosimääräksi muodostui kolme henkilötyövuotta. Palvelutuotanto siirtyi Valtoriin 1.11.2015, mikä vähensi viraston hallintoyksikön henkilöstöä kolmella, vaikka tosiasiaa vain kaksi ICT-henkilöä siirtyi Valtorin palvelukseen.

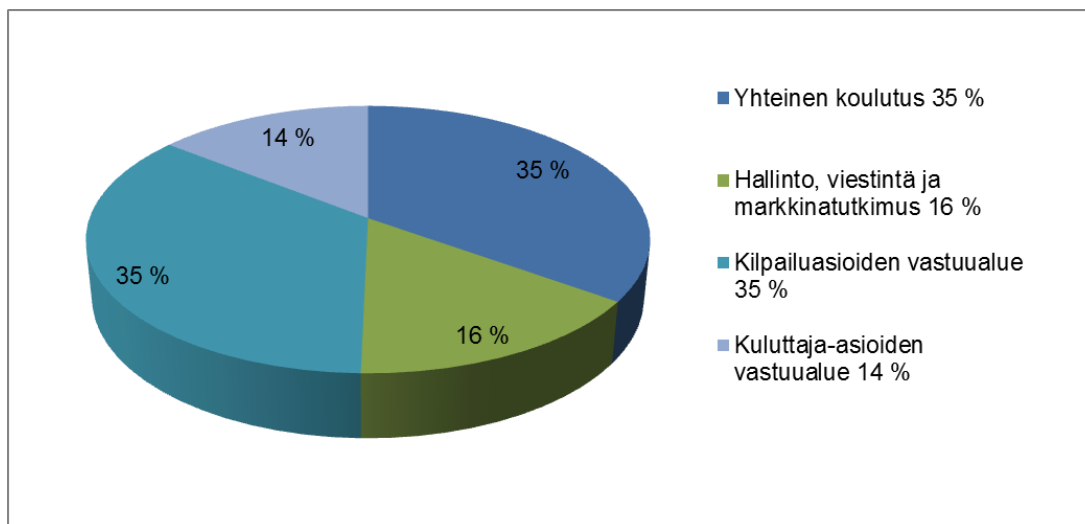
Kokonaisuudessaan viraston henkilöstörakenteessa tapahtui vuonna 2015 seuraavat muutokset. Lähtövaihtuvuus nousi 12,3 prosenttiin (vuonna 2014: 4,9 %), kun YT-neuvotteluiden johdosta irtisanoutuneet kuusi virkamiestä ja eläkkeelle siirtyneet kolme luetaan mukaan. Lähtövaihtuvuus kohdentui virastossa seuraavasti: kilpailuvastuualue 14 prosenttia (toisen työnantajan palvelukseen seitsemän virkamiestä ja kaksi eläkkeelle), kuluttajavastuualue 8 (toisen työnantajan palvelukseen yksi virkamies ja kaksi irtisanoutui YT-prosessissa) ja muut yhteensä 15 prosenttia (neljä irtisanoutui YT-prosessissa, yksi jäi eläkkeelle ja yksi irtisanoutui muutoin). Muita irtisanoutuneita kuin eläkkeelle siirtyneitä oli 15 henkilöä. Uusia virkamiehiä virastoon tuli vuoden aikana kuusi, kaikki määräaikaisiin virkasuhteisiin. Määräaikaisia henkilöitä työskenteli virastossa vuoden aikana yhteensä 21. Tämän lisäksi virastossa työskenteli 16 korkeakouluharjoittelijaa. Viisi määräaikaista henkilöä nimitettiin vakituiseen virkaan vuoden aikana.

⁷ Henkilötyövuosivolyymilla tarkoitetaan sitä htv-määrää mikä kertyisi tarkasteluajankohdan henkilöstöllä vuodessa, mikäli henkilöstö pysyisi muuttumattomana.

Osaamisen hallinta ja kehittäminen

KKV:ssä jatkettiin systemaattista osaamisen kehittämistä. Uutena työkaluna määriteltiin ja otettiin käyttöön KKV:n substanssin kriittiset osaamiset, ts. ne pääosaamiset, joita kilpailu- ja kuluttajavastuualueella työskentelevän tutkijan tulee hallita työssään. Lisäksi osaamisille määriteltiin taitotasot. Uuden työkalun toimivuutta testataan vuoden 2016 kehityskeskusteluissa, joissa arvioidaan toisaalta henkilökohtaisen osaamisen kehittämisen näkökulmasta, missä henkilö kenties tarvitsee lisäkoulutusta, ja toisaalta yksikkö- tai virastotasolla, minkälaista osaamista KKV:ssä on riittävästi ja mitä ehkä tarvitaan lisää.

Osaamisen kehittämiseen sekä samalla viraston sisäisen vuorovaikutuksen parantamiseen tähdätään viraston yhteisellä koulutuksella, joihin koostuu yleisesti ns. sekaryhmiä, eli henkilöitä eri vastuualueilta ja yksiköistä. Vuonna 2015 viraston yhteiskoulutuksina järjestettiin mm. projektivetäjien leadership-valmennuskokonaisuus sekä argumentointi ja perustelutaidot -koulutus. Kansainvälistä näkökulmaa KKV:n työhön toi professori Richard Whish kilpailuoikeuden ajankohtaisluennoillaan, jotka kestivät yhteensä neljä päivää. Seuraavassa graafissa on esitetty vuoden 2015 koulutuksen välittömien kustannusten jakauma organisaatiossa, ilman KKV:n henkilöstön palkkakustannuksia. Graafista ilmenee myös yhteisen koulutuksen painoarvo ja suhde muun koulutustoiminnan määrään.

Kilpailuvastuualueen tärkeimmän koulutusohjelman muodostavat kansainväliset King's College -tutkinnot, jotka suoritetaan osin etäopintoina ja osin seminaaripäivinä Lontoossa. Vuonna 2015 Postgraduate Diploma -tutkinnon suoritti viisi henkilöä ja Master's -tutkinnon kaksi henkilöä. Toukokuussa muutettiin King's College-tutkinnoista aiheutuvien matka- ja kurssimaksujen korvauskäytäntöjä. Samalla merkittävien (vähintään 5 000 euroa maksavien) täydennys- ja lisäkoulutusten korvaamiselle asetettiin ehto, että virkamies sitoutuu jatkamaan KKV:n palveluksessa tietyn ajan koulutuksen päättymisen jälkeen. Myös kuluttajavastuualueelle on pyritty luomaan kansainvälisiä kouluttautumismahdollisuuksia. Loppuvuodesta 2015 toteutuikin CPC-järjestelmän puitteissa tapahtunut virkamiesvaihto Ison-Britannian kilpailu- ja kuluttajaviranomaiseen CMA:hin.

Ylimmän johdon johtamiskäyttäytymisen 360° arvioinnit toteutettiin tammi-helmikuussa 2015. Ylijohtajat esittelivät saamaansa palautetta vastuualueiden tiedotustilaisuuksissa, joissa koko henkilöstöllä oli mahdollisuus esittää kommentteja. Arviointipalautteen perusteella ylin johto laati omat kehityssuunnitelmansa.

Esimiehille ja johdolle järjestettiin yhteistoimintaneuvotteluihin valmistavaa tukea ja muutosvalmennusta. Muutosvalmennukset toteutettiin kahtena työpajakertana, jossa käytettiin Novetos Oy:n asiantuntemusta. Myös henkilöstölle pidettiin syksyllä tukitilaisuus, jonka suunnittelussa ja toteuttamisessa Novetos oli mukana. Esimiestyöpajakäytäntöä jatkettiin ja vuoden 2015 esimiestyöpajoissa, joita pidettiin neljästi, painottuivat yhteistoimintaneuvotteluihin valmistautuminen ja niihin liittyvien asioiden käsitteleminen.

Muu toiminta

Työhyvinvointiryhmä järjesti keväällä työkyvyn ylläpitoa tukevan kokonaisen aktiiviteettipäivän ja syksyllä puolen päivän mittaisen ulkoilupäivän. Muuta tyhy-toimintaa olivat vapaa-aikaan sijoittuvat teatterikäynnit ja erilaisten liikunta-aktiiviteettien järjestäminen. Syyskuussa 2015 tehdyillä säästöpäätöksillä supistettiin tyhy-budjettia.

Vuosi 2015 oli työhyvinvoinnin ylläpidon kannalta haastava. Henkilöstön vähentämistilanteessa tunnistettiin, että avoin viestiminen yhteistoimintaneuvotteluista on avainasemassa. Neuvotteluita varten laadittiin erillinen viestintäsuunnitelma. Viestintäkanavina käytettiin viraston intranetiä, johon luotiin aiheesta omat sivustonsa, ja vuoden aikana järjestettiin aiheesta kolme koko talon keskustelu- / infotilaisuutta. Näiden lisäksi johto kävi vastualueiden viikkokokouksissa kertomassa YT-neuvotteluiden tilanteesta. Henkilöstölle suunnatussa kyselyssä YT-neuvotteluiden viestintä sai asteikolla 1-5 kokonaisarvosanaksi 3,38.

Syyskuussa 2015 järjestettiin koko viraston strategiapäivä. Aluksi Esa Saarinen johdatteli päivän teemaan työyhteisöluennolla, jossa luennon olennaisia elementtejä olivat muun muassa itsensä innostaminen johonkin enempiin ja oman ajattelun muuttaminen sekä viisas johtaminen ja arvonto. Iltapäivän strategisessa osuudessa pohdittiin, mitä hallitusohjelma ja tulossopimus merkitsevät oman työn kannalta. Strategiailtapäivän tuloksia hyödynnettiin syksyn tulossopimusneuvotteluissa. Niitä hyödynnetään edelleen keväällä 2016 KKV:n strategian toimeenpanosuunnitelman päivittämisessä.

Loppuvuodesta alettiin valmistella henkilöstöstrategiaa, jonka tärkeimpiä osa-alueita ovat KKV:n urapolut ja työnkuvien kehittäminen motivoivien ja sopivan haasteellisten tehtävien avulla; modernit ja KKV:lle sopivat osaamisen kehittämisen mallit; johtamisen kehittäminen valmentavampaan ja tukevampaan suuntaan ja johdon esimerkkinä toimiminen sekä asiantuntijaorganisaation luottamukseen perustuva toimintakulttuuri.

Neuvottelut palkkausjärjestelmästä jatkuivat tuloksettomina eikä palkkausjärjestelmästä päästy sopimukseen. Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston yhdistyessä 1.1.2013 henkilöstö siirtyi euromääräisille palkoille, koska sopimusta palkkausjärjestelmästä ei syntynyt. Virastolla ei ole ollut palkkausjärjestelmää yli kolmeen vuoteen. Palkkausjärjestelmän puuttuminen on vaikuttanut mahdollisuuksiin palkita hyvistä suorituksista ja palkkakilpailukykyyn. Edellä mainituilla on ollut vaikutusta lähtövaihtuvuuteen, joka on ollut korkealla tasolla. Lisäksi vuonna 2015 lähtövaihtuvuuteen vaikuttivat käydyt yhteistoimintaneuvottelut.

Työtyytyväisyysbarometrin (VMBaro) tulokset paranivat hiukan käydyistä yhteistoimintaneuvotteluista huolimatta. Johtamisen osa-alueen työtyytyväisyyden arviot paranivat kauttaaltaan: parannusta edelliseen vuoteen oli 0,31 yksikköä. Johtamisen osa-alueen arvio oli 3,54, joka on niukasti valtion keskiarvon yläpuolella. Toinen parantunut - ja samalla valtion keskiarvon yläpuolella oleva - osa-alue oli tiedon kulku (3,26). Työtyytyväisyyskyselyn perusteella suurin tyytymättömyyden osa-alue on palkkaus (2,25). Se jää 0,68 yksikköä alle valtion keskiarvon. Kiteytetysti työtyytyväisyyskyselyn tuloksista voidaan päätellä, että esimiehet ovat onnistuneet aiempaa paremmin, oikeudenmukainen kohtelu esimiesten sekä työtovereiden kohdalta on parantunut ja niiden arviot ovat korkeat, palkkaukseen liittyvät asia heikentävät työtyytyväisyyttä ja samalla vetävät koko KKV:n kokonaistyötyytyväisyysindeksiä alaspäin ja että käydyt YT-neuvottelut näkyvät tuloksissa heikentäen erityisesti luottamusta työpaikan pysyvyyteen. Vaikka työtyytyväisyyskyselyn tulokset paranivat, asetetuista tavoitteesta jäätettiin selkeästi. Jatkossakin virasto tulee panostamaan henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen sekä johtamistyön kehittämiseen.

Positiivinen muutos oli, että sairauspoissaolot vähenivät selvästi. Sairauspoissaolopäivät/htv vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna noin 28 % (2014: 9,7 htpv/htv ja 2015: 7,0 htpv/htv).

Henkisten voimavarojen hallintaa ja kehittämistä koskevat tunnusluvut	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Tavoite: Henkilötyövuodet (TAE)	143,6	145,8	151	136,3
Tavoite: Kokonaistyötyytyväisyys, (TAE). Mittari: VM-Baro-henkilöstökysely, asteikko 1-5	3,2	3,2	3,5	3,3

	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Muut mittarit:				
Sairauspoissaolojen muutos (+/- työpäivää/htv)	+ 1,4	-1,1	-0,5	-2,7
Johtaminen (1-5, VM-Baro)	3,3	3,2	-	3,5
Johdon toiminta esimerkkinä ja suunnan näyttäjänä (1-5, VM-baro)	3,0	2,8	3,5	3,1
Töiden yleinen organisointi työyhteisössä (1-5, VM-baro)	2,9	3,0	3,5	3,3
Tulos- ja kehityskeskusteluiden toimivuus osaamisen kehittämisessä (1-5, VM-baro)	2,8	2,8	3,5	2,9
Esimiesten ja johdon asettamat mahdollisuudet uudistua työssä (1-5, VM-baro)	3,2	3,2	3,5	3,2
Työyhteisön avoimuus asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa (1-5, VM-baro)	2,8	2,9	3,5	3,2
Työn innostavuus ja työssä koettu ilo (1-5, VM-Baro)	3,4	3,4	3,7	3,5
Koulutustasoindeksi	6,2	6,2	-	6,3

	Toteutuma 2013	Toteutuma 2014	Tavoite 2015	Toteutuma 2015
Toimintamenot, (TAE) Mittari: euromäärä	10 936 727	11 362 000	10 820 000	10 915 807

1.5 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

Vuoden 2015 yli puolen miljoonan euron (0,542 milj. euron, 4,8 %) toimintamäärärahaileikkaukset pakottivat viraston poikkeuksellisiin toimiin jo kolmantena toimintavuonna. YT-prosessi johti henkilöstövähennyksiin ja muihin säästötoimenpiteisiin. Valtiontalouden kireän tilanteen ei nähdä helpottuvan: vuoden 2016 talousarviossa oleva leikkaus on 0,522 milj. euroa⁸.

KKV:n kolmatta varainhoitovuotta koettelivat YT-/sopeuttamisprosessin lisäksi valtionhallinnon yhteiset ns. Kieku- ja Valtori-hankkeet. Näiden kolmen projektin välittömät kustannukset olivat n. 314 000 euroa. Toimialariippumattomat tieto- ja viestintätehtävät siirrettiin Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtoriin 1.11.2015 lukien ja valtion yhteisten talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien ja niitä tukevan Kieku-tietojärjestelmän käyttöönotto tapahtui 1.1.2016 lukien. Valtorin hallintaan siirrettiin n. 40 000 euron arvosta KKV:n hallussa ollutta ICT-omaisuutta. Kieku- ja Valtori-hankkeista pidemmällä aikavälillä saatavat säästöt jäävät nähtäväksi ja niihin saattaa sisältyä riskejä.

1.5.1 Rahoituksen rakenne

Valtion talousarviorahoituksen käyttö oli yhteensä 11,752 milj. euroa (ilman siirtotalouden kuluja ja arvonnalisäveroja), josta toimintamäärärahan osuus oli 98,4 %. Loppuosa talousarviorahoituksesta jakautui tuottavuusmäärärahan (osuus 0,8 %), talous- ja velkaneuvonnan järjestämiseen tarkoitetun määrärahan (0,7 %) ja oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen osoitetun määrärahan (0,1 %) kesken.

Tuottoja ml. kustannusten korvaukset saatiin yhteensä 0,648 milj. euroa. Tästä valtaosa, 71,3 % oli valmismatkaliikevalvonnan rekisteröinti- ja valvontamaksuja ja 21,0 % yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja Euroopan kuluttajakeskus -hankkeesta. Käyttöomaisuuden myyntituottojen osuus oli 4,3 % tuotoista.

Siirtomenoja oli 5,641 milj. euroa. Talousarvion osaston 12 momentille tuloutui vajaa 7 000 euroa talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä maksettuja, kunnalta takaisinperittyjä korvauksia.

⁸ ilman Kuluttajalehden hankintasopimuksen mukaisiin maksuihin tarkoitetun erän siirtoa toiselle (Valtionavustus kuluttajajärjestölle) momentille

1.5.2 Talousarvion toteutuminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot 32.40.01

Valtion vuoden 2015 talousarviossa myönnetty nettomääräraha oli 10,820 milj. euroa, 4,8 prosenttia edellistä vuotta pienempi. Talousarvion keskeisimmät vähennykset olivat yhteensä 0,528 milj. euron säästöpäätökset (säästöpäätös 400 + lisäsäästö 128) ja 0,100 milj. euron tuottavuussäästöt. Lisäyksenä olivat palkkausten tarkistukset ja julkisen hallinnon atk-menosäästö.

	1 000 euroa	yht.
Säästöpäätös	-400	
Toimintamenojen lisäsäästö	-128	-528
Tuottavuusvähennykset (vanha tuottavuusohjelma)	-45	
Toimintamenojen tuottavuussäästö	-55	-100
Palkkaliukumasäästö	-20	
Palkkausten tarkistukset	70	50
Julkisen hallinnon atk-menosäästö, II-kohdennus (HO)	36	36
Vuokramenojen indeksikorotus	15	
Vuokramenojen indeksikorotusta vastaava säästö	-15	0
Yhteensä	-542	-542

Tulojen määräksi oli talousarviossa arvioitu 0,670 milj. euroa ja menoiksi 11,490 milj. euroa. Tulot toteutuivat hieman (-3,3 %) pienempinä, mutta menot suunnitellusti (0,6 % suurempina). Bruttomenojen vähennys oli yli miljoona euroa (-8,6 %) tilivuoteen 2014 verrattuna. Neljäsosa bruttomenojen supistumisesta johtui henkilöstökulujen vähennyksestä ja kolme neljäsosaa muiden menojen vähenemisestä. Palvelujen ostojen ja käyttöomaisuuden hankintamenojen alenemisen syitä olivat etenkin vertailuvuoden poikkeuksellisuus sekä alentunut henkilöstömäärä.

Henkilöstökulut pienenevät 0,257 milj. eurolla (2,8 prosentilla). Irtisanomiskorvauksiin johtaneiden YT-neuvottelujen vaikutus näkyy palkkioiden kasvuna. Ilman irtisanomiskorvauksia henkilöstökulut olisivat vähentyneet 0,491 milj. eurolla, 5,4 prosentilla. Pelkät virka- ja työsuhdepalkat pienenevät 5,2 %, vähemmän kuin henkilötyövuodet, joissa vähennys oli 6,5 %. Palkkoja korotettiin elokuun alusta lukien yleiskorotuksella, jonka suuruus oli 0,40 prosenttia. Työnantajamaksuprosentti oli 21,375, nousua 0,2 prosenttiyksikköä vuodesta 2014.

Muut kuin henkilöstömenot pienenevät yhteensä 0,827 milj. eurolla, lähes neljänneksellä (-22,9 %). Toimitilavuokrat olivat yhteensä 0,872 milj. euroa. Vuokria korotettiin vuoden 2015 alusta lukien 2,24 prosentilla.

Toimintamenumääräraha ja sen käytön kehitys vuosina 2013- 2015.

	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 toteutuma	Muutos v:sta 2014	Muutos-%	Osuus menoista 2015
1000 euroa						
Tulot (sis. korkotuotot ja satunnaiset tuotot)	1 125,1	701,7	648,2	-53,5	-7,6 %	
Menot						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	191,7	304,2	144,6	-159,63	-52,5 %	1,3 %
Henkilöstökulut	8 842,2	9 036,1	8 778,8	-257,31	-2,8 %	75,9 %
Virkasuhdepalkat	7 298,4	7 448,2	7 063,3	-384,86	-5,2 %	61,1 %
Työsuhdepalkat	69,1	48,3	39,6	-8,66	-17,9 %	0,3 %
Muut palkat ja palkkiot	82,4	39,0	249,9	210,96	541,3 %	2,2 %
Työnantajamaksut	1 481,0	1 605,5	1 520,7	-84,80	-5,3 %	13,2 %
Svl- ym. palautukset	-88,7	-104,8	-94,7	10,06	-9,6 %	-0,8 %
Vuokrat	1 000,1	991,6	918,3	-73,30	-7,4 %	7,9 %

1000 euroa	2013 toteutuma	2014 toteutuma	2015 toteutuma	Muutos v:sta 2014	Muutos-%	Osuus menoista 2015
Palvelujen ostot	1 735,0	1 638,5	1 380,8	-257,72	-15,7 %	11,9 %
Matkamenot	193,7	161,9	144,9	-17,03	-10,5 %	1,3 %
Käyttöomaisuuden ostot	396,1	421,9	85,2	-336,74	-79,8 %	0,7 %
Muut menot	152,2	94,4	111,4	17,03	18,0 %	1,0 %
Menot yhteensä	12 510,9	12 648,7	11 564,0	-1084,70	-8,6 %	100,0 %
Nettomenot	11 385,8	11 947,0	10 915,8	-1 031,2	-8,6 %	
Siirtynyt edelliseltä vuodelta	2 294,0	1 845,0	1 260,0	-585,0	-31,7 %	
Talousarvio	10 959,0	11 362,0	10 820,0	-542,0	-4,8 %	
2013 LTA I ja IV	73,0					
Käytettävissä	13 326,0	13 207,0	12 080,0	-1 127,0	-8,5 %	
josta ko. vuoden määrärahaa	11 032,0	11 362,0	10 820,0	-542,0	-4,8 %	
Käyttämättä jäänyt määräraha	1 940,2	1 260,0	1 164,2	-95,8	-7,6 %	
Kuluttaja-lehdestä johtuva vähennys, ei siirtynyt	-95,3					
Siirtyy seuraavalle vuodelle	1 845,0	1 260,0	1 164,2	-95,8	-7,6 %	

Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä 32.40.31

Määrärahaa käytettiin 5,728 milj. euroa (vrt. 5,043 milj. euroa vuonna 2014). Palveluntuottajille jaettiin aluehallintovirastojen ja Ahvenanmaan valtionviraston päätösten mukaisesti 5,641 milj. euroa (vrt. 4,936 milj. euroa vuonna 2014). Kilpailu- ja kuluttajavirasto käytti 0,87 milj. euroa talous- ja velkaneuvojen koulutukseen, materiaalin tuottamiseen, seurannan raportointiin ja projektihenkilön palkkaukseen. KKV:ssa käytetystä määrärahasta 0,026 milj. euroa, 30 prosenttia, oli vuodelta 2014 siirtynyttä määrärahaa. Vuodelle 2016 siirtyi 0,029 milj. euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 32.01.21

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle myönnettiin tuottavuusmäärärahaa 95 000 euroa, joka käytettiin täysimääräisesti, lähes kokonaan käyttöomaisuushankintoihin. Suurin osa, 75 000 euroa käytettiin Kuluttajahallinnon yhteiseen tietopankki (KUTI) -hankkeeseen ja 20 000 euroa valmismatkaliikkeiden valvontatyökalun (VALMA) kehittämiseen. KUTI-hanke saatiin valmiiksi vuonna 2015, VALMA-hanke päättyi tammikuussa 2016.

Erät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset 32.40.95

Arviomäärärahaa käytettiin 15 000 euroa Valio Oy:n oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen. Edellisen kerran sitä käytettiin Kilpailuviraston aikana, vuonna 2010.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot 12.32.99

Talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamisesta palveluntuottajalle kunnalle maksettuja korvauksia perittiin ja saatiin takaisin aluehallintoviraston tekemän päätöksen perusteella takaisin 6 621, 58 euroa. Asiasta kerrotaan tarkemmin kohdassa 1.8. *Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.*

Kaikkia käytettyjä talousarviotilejä koskeva toteutumalaskelma on luvussa 2.

1.5.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Toiminnan tuotot, määrältään 0,633 milj. euroa, jatkoivat laskuaan. Vähennys vertailuvuodesta oli lähes 10 prosenttia (-9,8 %). Vähennyksen syynä on se, ettei vuonna 2015 saatu ulkopuolista rahoitusta tutkimus- ja selvitystoimintaan. Valmismatkaliikevalvonnan ja Euroopan kuluttajakeskus –hankkeen tuotot muodostivat 95,1 prosenttia toiminnan tuotoista. Tilivuoden aikana myytiin Kilpailuvirastoon vuonna 2011 ostettu auto sekä Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston yhdistyessä tarpeettomiksi jääneitä toimistokalusteita. Omaisuuden myynnistä saatiin 0,028 milj. euroa, 4,3 prosenttia toiminnan tuotoista. Tuottoja on käsitelty myös edellä kohdissa 1.3.3.2 (valmismatkaliikevalvonta), 1.3.4. (EKK) ja 1.5.2. *Talousarvion toteutuminen.*

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat 11,710 milj. euroa, 0,787 milj. euroa (6,3 %) vertailuvuotta alhaisemmat. Kulut olivat edellisvuotisia pienemmät kaikissa tuotto- ja kululaskelmalla (ks. luku 3) näkyvissä erissä lukuun ottamatta poistoja.

Henkilöstökulujen, 8,731 milj. euroa, osuus toiminnan kuluista nousi irtisanomiskorvausten johdosta 74,6 prosenttiin (72,1 % vuonna 2014).

Virka- ja työsuhdepalkat ja niiden sivukulut laskivat 5,2 prosentilla (388 tuhannella eurolla), kun henkilötyövuosissa puolestaan oli vähennystä 6,5 prosenttia henkilöstövähennysten ja vaihtuvuuden johdosta. Irtisanomiskorvausten johdosta palkkioiden määrä kasvoi moninkertaiseksi. Henkilöstövähennykset olivat myös lomapalkkavelan olennaisen pienentymisen syynä. Henkilöstömenoja on tarkasteltu kohdassa 1.5.2 *Talousarvion toteutuminen* toimintamenoja koskevassa tekstissä.

Henkilöstökulut vuosina 2013 – 2015

1000 euroa	2013	2014	2015	Muutos 2015 - 2014	Muu- tos-%	per htv 2013	per htv 2014	per htv 2015	Muutos- % 2015 - 2014
Virka- ja työsuhdepalkat	7 368	7 509	7 122	-388	-5,2 %	51,30	51,50	52,25	101,45 %
Muut palkat ja palkkiot	85	39	252	213	545,7 %			1,85	
Työnantajamaksut (m. palkkioista)	1 482	1 608	1 525	-83	-5,2 %	10,32	11,03	11,19	101,44 %
Sairausvakuutuslain yms. lakien mukaiset palautukset	-89	-105	-95	10	-9,6 %	-0,62	-0,72	-0,69	96,51 %
Lomapalkkavelan muutos ml. sivukulut	183	-38	-72	-34	88,1 %	1,27	-0,26	-0,53	203,31 %
Henkilöstökulut yhteensä	9 028	9 014	8 731	-282	-3,1 %				

Vuokratkulut olivat kaikkiaan 0, 923 milj. euroa, josta toimitilavuokria 0,872 milj. euroa. Toimitilavuokrien osuus toiminnan kuluista oli 7,4 %. Vuokratkuluissa säästettiin 0,075 milj. euroa vuoteen 2014 verrattuna, josta aitoa säästöä oli kuitenkin vain 0,030 milj. euroa, kun vuodelle 2014 kirjattu Pitkäsillanrannan toimipisteen myöhässä saatu joulukuun 2013 vuokratasku jätetään huomioimatta. Säästöt johtuvat pääosin viraston ulkopuolella pidettävien henkilöstötilaisuuksien rajoittamisesta KKV:n säästö päätöksen mukaisesti.

Aine- ja tarvikeostot (0,145 milj. euroa) putosivat alle puoleen (-53 %) vertailuvuodesta, jolloin tarvikevarastot täytettiin tammikuussa 2014 tapahtuneen muuton jälkeen.

Ulkopuolisilta ostetut palvelut laskivat 1,415 milj. euroon (-0,272 milj. euroa, -16,1 %). Suunta on aleneva kaikissa ostopalvelujen ryhmän lajeissa. Ostopalvelujen osuus (12,1 %) toiminnan kuluista on edelleen toiseksi suurin kuluerä henkilöstökulujen jälkeen, vaikka osuus laski hieman.

Palvelujen ostojen ryhmässä suurimpana lajina on Muut palvelut –ryhmään sisältyvät asiantuntija- ja tutkimuspalvelut, jonka hankintamenot 0,500 milj. euroa vastaavat koko toimistopalveluiden ryhmän hankintamenoa. Asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostot vähenivät kaikista palveluostojen lajeista euromääräisesti eniten (-0,086 milj. euroa, -15 %). Niiden osuus ostopalveluista pysyi silti suurimpana palvelulajina, 35 prosentissa palveluostojen kokonaissummasta. Syynä on Kuluttaja-lehden toimittamisen ulkoistaminen sekä vuonna 2014 että vuonna 2015. Hankintasopimuksen arvo 0,360 milj. euroa on 72 prosenttia asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden ostosta. Muut palvelut –ryhmään sisältyvät ravitsemuspalvelut vähenivät puoleen (0,043 milj. euroon), osittain henkilöstön vähentymisen ja osittain säästö päätösten johdosta.

Palvelujen ostojen kehitys KKV:n ensimmäisinä toimintavuosina	Palvelujen ostot yhteensä			Ostopalvelujen osuus toiminnan kulujen summasta		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
	1,872	1,690	1,415	14,9 %	13,5 %	12,1 %

Ostopalvelujen ryhmä	Ostopalvelut vuonna 2015, milj. euroa	Muutos v:sta 2014		Ryhmän osuus palvelujen summasta		
		milj. euroa	%	2013	2014	2015
Korjaus- ja kunnossapitopalvelut	0,016	- 0,012	-66,4 %	1 %	1 %	1 %
Toimistopalvelut	0,500	- 0,014	-2,7 %	47 %	30 %	35 %
Henkilöstöpalvelut	0,244	- 0,027	-9,6 %	15 %	17 %	17 %
Puhtaanapitopalvelut	0,049	- 0,010	-17,1 %	2 %	4 %	3 %
Muut palvelut	0,605	- 0,208	-25,6 %	35 %	48 %	43 %
Palvelujen ostot yhteensä	1,415	- 0,272	-16,1 %	100 %	100 %	100 %

Toimistopalveluiden suurimmat lajit olivat ATK:n käyttöpalvelut (0,159 milj. euroa), talous- ja henkilöstöpalvelujen ostot Palkeilta (0,162 milj. euroa) ja ATK-palveluiden ostot valtion virastoilta (0,087 milj. euroa). Viime-mainitut kasvoivat mm. Valtorin asiakkuuden aloituksen ja Virtun käyttöönoton johdosta (myös VYVI-palvelumaksuja maksettiin nyt koko vuodelta, vuonna 2014 vain osan vuotta). Tietoliikennepalveluiden ostomenot vähenivät miltei puoleen vuodesta 2014 (0,133 milj. eurosta 0,069 milj. euroon), kun yhdistyneiden virastojen kaksin-kolminkertaiset tietoliikennetyhteydet saatiin puretuksi.

Henkilöstöpalveluihin sisältyviin koulutuspalveluihin käytettiin 0,113 milj. euroa, 26 % vähemmän kuin vertailuvuotena 2014, mutta silti hieman enemmän kuin vuonna 2013. Muiden henkilöstöpalveluiden ostomenot, yhteensä 0,131 milj. euroa, pysyivät vuoden 2014 tasolla. Nämä muodostuvat työterveyspalveluiden ostomenoista ja työterveyshuollon KELA-palautuksista, virkistyspalveluista ja muista henkilöstöpalveluista, jotka eivät ole matkustuspalveluita. Työterveyspalveluiden tarve nousi 0,104 milj. euroon (+ 0,011 milj. euroa, + 12 %). Yhteistoimintaneuvottelujen johdosta henkilöstön käytettävissä oli psykologin tehostettu tuki.

Tuotto-kululaskelman *Muut kulut* -ryhmän summassa ei tapahtunut muutosta. Matkakuluissa (0,163 milj. euroa) säästettiin 10,3 prosenttia. Vähennys johtuu henkilöstön supistumisen lisäksi säästöpäätöksistä ja siitä, että kouluttautumista mm. King's Collegessa ei käsitellä enää virkamatkana. Käyttöoikeusmaksuihin (0,105 milj. euroa) sen sijaan käytettiin vastaavasti enemmän varoja FIT-toimintaan liittyvän lisenssimaksun hankinnan johdosta.

Poistojen määrä kasvoi hieman (3,9 %).

Tilikauden kulujäämä säilyi lähes ennallaan, se oli 17,358 milj. euroa. Tuotto- ja kululaskelma on luvussa 3.

1.5.4 Tase

Kilpailu- ja kuluttajaviraston taseen loppusumma laski tilinpäätöksessä alle miljoonan euron (0,944 milj. euroa, -0,179 milj. euroa, -15,9 %). Vastaavaa -puolella lasku johtui aineellisen käyttöomaisuuden ja lyhytaikaisten saamisten vähenemisestä. Vastattavaa -puolella oma (valtion) pääoma, osto- ja siirtovelat kasvoivat.

Vastaavaa

Aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo kasvoi 0,530 milj. euroon (+9,4 %) kuluttajahallinnon tietopankkiin ja e-neuvojaan (KUTI) tehtyjen investointien johdosta. KUTI:in investoitiin 0,137 milj. euroa (0,063 milj. euroa tuottavuus- ja 0,074 milj. euroa toimintamenomäärärahalla). Keskenäisissä hankinnoissa aktiivointia poistolaskentaan odottaa 0,036 milj. euroa valmismatkaliikkeiden valvontatyökaluun tehtyjä hankintoja.

Myyntisaamiset (0,034 milj. euroa) kutistuivat kolmasosaan, kun vuoden 2014 tasetta kasvattaneita ulkopuolisia selvityksiä ei ollut laskutettavana. Myyntisaamiset koostuvat lähinnä valmismatkaliikkeiden rekisteröintimak-

suista. Siirtosaamisista (0,067 milj. euroa) yksi kolmasosa johtuu lounas- ja virikeseteleiden ostosta ja kaksi kolmasosaa Palkeiden tasauskustasta. Palkeet laskutti talous- ja henkilöstöhallinnon palveluista yli 0,200 milj. euroa sekä vuonna 2014 että 2015. Molempien vuosien tilinpäätöksissä siirtosaamiin sisältyy hyvityslasku, jonka määrä on yli 20 % arvioidusta laskutuksesta.

Vastattavaa

Oma (valtion) pääoma (1,287 milj. euroa) kasvoi 0,252 milj. eurolla (24,3 %). Sitä pienensi edellisten tilikausien pääoman muutoksen (0,431 milj. euroa) väheneminen (-1,314 milj. euroa, 75,3 %) ja kasvatti pääoman siirtojen (17,106 milj. euroa) supistuminen (1,591 milj. euroa, -8,5 %), joka johtui lähes kokonaan tilikaudella maksettujen menojen määrän (yht. 18,159 milj. euroa) pienentymisestä (-1,562 milj., euroa, -7,9 %). Myös KKV:n toiminnan aikana ensi kertaa tehdyillä vastikkeettomilla hallinnan siirroilla oli merkitystä oman (valtion) pääoman kasvulle. Hallinnan siirrot (0,024 milj. euroa) koostuvat Valtoriin siirretyistä ICT-laitteista (0,040 milj. euroa) sekä Valtoriin siirrettyjen henkilöiden lomapalkkavelasta (-0,016 milj. euroa). Tilikauden kulujäämän pienentyminen kasvatti omaa (valtion) pääomaa 0,025 milj. eurolla.

Vierasta pääomaa oli yhteensä 2,231 milj. euroa, 0,062 milj. euroa (+3,6 %) enemmän kuin edellisellä varainhoitovuotena. Ostovelat (0,150 milj. euroa) kasvoivat 45,9 prosentilla (suurimpina velkoina ostot KUTIn ja VALMAN sovelluskehityksestä 0,045 milj. euroa ja velka Valtorille 0,026 milj. euroa; muita laskuttajia 31 kpl) ja samalla niiden osuus taseen loppusummasta nousi 6,8 prosenttiyksiköllä lähes 16 prosenttiin. Henkilöstömäärän vähennyttä taseessa oli tilitettäviä ennakonpidätyksiä sekä työnantaja- ja työntekijämaksuja yhteensä 0,307 milj. euroa, 7,1 prosenttia vähemmän kuin vuoden 2014 taseessa. Ne muodostavat n. 30 prosenttia taseen loppusummasta. Vähentynyt henkilöstömäärä näkyy myös lomapalkkavelan pienentymisenä (-5,3 %). Lomapalkkavelan määrä tilinpäätöksessä 1, 588 milj. euroa vastaa 14,2 prosenttia koko KKV:n vuonna 2016 käytettävissä olevasta toimintamäärärahasesta ja on 0,424 milj. euroa suurempi kuin vuodelle 2016 siirtynyt toimintamääräraha. Muut siirtovelat nousivat 0,185 milj. euroon ja muuttuivat vieraan pääoman eristä eniten: kasvua 0,150 milj. euroa tammikuussa 2015 maksettujen irtisanomiskorvausten johdosta.

1.6 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kilpailu- ja kuluttajaviraston sisäisessä valvonnassa noudatettavat periaatteet ja tärkeimmät määräykset on sisällytetty työjärjestykseen ja taloussääntöön. Viraston ylin johto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Pääjohtajan alaisuudessa yksiköiden päälliköt vastaavat sisäisen valvonnan toteutumisesta omissa ryhmissään. Jokainen työntekijä vastaa osaltaan oman työnsä laadusta ja tuloksellisuudesta toimenkuvansa mukaisesti, kuten myös kehityskeskustelujen ja muutoin sovittujen tavoitteiden pohjalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallintatehtäviä varten virastolla on vuodesta 2014 alkaen osa-aikainen sisäinen tarkastaja.

Vuonna 2013 tapahtuneen kahden erillisen viraston yhdistyminen vaikutti edelleen viraston toimintaan. Toiminnassa korostuivat vuonna 2015 myös toimintojen sopeuttaminen ja varautuminen viraston taloudellisen tilan heikentymiseen ja tästä aiheutuvaan henkilöstö- ja muiden resurssien vähenemiseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön ja viraston välisen tulossopimuksen toteutumista seurattiin säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa. Johtoryhmän arvioitavaksi laadittiin myös sisäisen valvonnan toimivuutta kuvaavia raportteja muun muassa taloudesta ja henkilöstöstä, yksiköiden työtehtävistä ja niiden etenemisestä.

Vuoden 2014 CAF -arvioinnin pohjalta valittuja kehittämishankkeita jatkettiin. Näitä olivat toimintojen johtaminen, henkilöstöstrategia, sidosryhmäyhteistyö, prosessikuvaukset sekä yhteiskuntavastuu. Hyväksytyn suunnitelman mukaisesti jatkettiin esimiestyöpajatoimintaa ja niin sanottua 360 asteen arviointia.

- Sidoryhmäyhteistyön alueella määriteltiin KKV:n sidoryhmästrategia ja laadittiin siihen liittyvät yksiköiden suunnitelmat.

- Yhteiskuntavastuun alueella valmistui toukokuussa viraston energiatehokkuussuunnitelma ja sitä toimeenpaneva energiatalousohjelma.
- Erityistä huomiota kiinnitettiin hankkeiden toteutumista estäviin ja virastoa laajemmin koskeviin riskeihin. Prosessikuvaukset valmistuivat. Erityisiksi riskeiksi katsottiin myös tietoturva-asiat, tavoitteiden saavuttamatta jääminen, yksittäisten toimintojen henkilöriippuvuus, vahingonkorvausvaateet kuluttajainformaatioissa sekä eräiden toimintojen siirto vuoden 2016 alusta Valtion tieto- ja tekniikkakeskukseen.

Kuluttajavastuualueen ja kilpailuvastuualueen asiakirjahallinnon toiminnot yhdistettiin toukokuussa. Yhdistämisen jälkeen kehitystyö ja käytettyjen työskentelytapojen ja -kulttuurien yhtenäistäminen on edelleen jatkunut kohteena asiakirjojen käsittelyn turvallisuus, asiakirjojen luokitus ja asiakirjojen salassa pitoa koskevien merkintöjen asianmukaisuus. Menettelyt ovat sisäisen valvonnan kohteena.

Osana riskienhallintaa kartoitettiin yhden henkilön varassa olevat toiminnot ja tehtävät sekä määritettiin yhdessä sisäisen tarkastuksen kanssa osaamisen varmistamiseen tarvittava aika ja toteutustavat. Varautumiseen ja sen seuraamiseen kehitettiin työkalu, jolla varautumistilannetta voidaan jatkuvasti päivittää ja arvioida.

Viraston toimintaan liittyvistä merkittävistä vahingonkorvaus- ja oikeudenkäyntikuluriskeistä tehtiin selvitys, joka valmistui tammikuussa 2016.

Vuoden 2015 joulukuussa viraston johtoryhmän jäsenet suorittivat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan itsearvioinnin, jota verrattiin edellisen vuoden vastaavaan arviointiin. Vertailun perusteella voidaan todeta, että myönteinen kehitys on jatkunut.

Työ- ja elinkeinoministeriön välisessä tulossopimuksessa sovitun mukaisesti VMBaro-työtyytyväisyyskysely tehtiin vuoden 2015 joulukuussa. Pääkohdittaiset tulokset olivat hyvin lähellä valtion keskiarvolukuja, mutta palkkausta ja työnantajakuvaa koskevien arviointialueiden tulosten johdosta kokonaisindeksi jäi alle valtion keskiarvon.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toteutti osana vuoden 2015 tilintarkastusta kirjanpitoyksiköiden ylimmän johdon menettelytapoja koskevan laillisuustarkastuksen. Tarkastuksessa todettiin, ettei Kilpailu- ja kuluttajaviraston taloussäännössä ei ole tuotu esiin Valtiokonttorin taloussääntömääräyksen (23.10.2010) mukaisesti menettelyjä, joilla seurataan edustukseen ja henkilöstötilaisuuksiin käytettyjä varoja eikä taloussäännössä myöskään ole todettu em. määräyksen mukaisesti erikseen ylimmän johdon matkamääräyksen antamisesta. Tarkastuksessa ei tullut esiin muuta huomautettavaa. Esille tulleet korjaavat toimenpiteet toteutetaan tarkastuksen loppuraportin valmistuttua.

Tehtyjen toimenpiteiden, arviointien ja Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintaa seuraavien raporttien perusteella vahvistuslausumana voidaan todeta, että toiminnan ja talouden lainmukaisuutta ja talousarvion noudattamista, omaisuuden ja varojen turvaamista, toiminnan tuloksellisuutta sekä oikeiden ja riittävien tietojen antamista taloudesta ja tuloksellisuudesta koskevat menettelyt ja järjestelyt ovat olleet asianmukaisella tasolla.

1.7 ARVIONTIEN TULOKSET

Työ- ja elinkeinoministeriö teetti ulkopuolisen arvioinnin Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnasta ja vuoden 2013 alussa tapahtuneesta Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston yhdistymisestä loka-joulukuussa 2015. [Arviointiraportti](#) julkaistiin helmikuussa 2016.

Arvioinnin tavoitteet ja keskeisimmät huomiot

1) miten viraston toiminta vastaa sille asetettuja odotuksia,

KKV vastaa sidosryhmien odotuksiin varsin hyvin. Sidosryhmät odottavat virastolta nykyistä aktiivisempaa osallistumista julkiseen keskusteluun asiantuntijaroolissa. Toimivien markkinoiden yhteiskunnallisen merkityksen ja kilpailukysymysten perusteiden saattaminen laajempaan julkiseen keskusteluun tulisi sidosryhmien näkemyksen mukaan olla nykyistä vahvempaa. Kuluttaja-asiamiehen sijoittuminen virastoon aiheuttaa omat

haasteensa johtamisen ja viranomaisaseman näkökulmista. Kuluttaja-asiamiehen organisatorista sijaintia ja roolia olisi syytä pohtia.

2) arvioida yhdistämiselle asetettujen tavoitteiden (mm. kilpailu- ja kuluttaja-asioiden yhteiskunnallisen painoarvon ja vaikuttavuuden lisääminen, hallinnon tehostaminen) toteutumista ja

Virastossa toimii kaksi erillistä vastuualuetta, joiden yhteistyö on näyttäytynyt sidosryhmille pääsääntöisesti positiivisesti. KKV:n esittämät näkemykset ovat laaja-alaistuneet, ja kilpailu- ja kuluttajanäkökulmien yhteensovittamista pidetään positiivisena. Etenkin lainsäädäntötyön yhteydessä on hyötyä yhteen sovitetuista näkökulmista. Vastuualueiden toiminnallisten synergioiden realisoituminen viraston käytännön työhön vaatii vielä aikaa. Vastuualueiden erillisyyden on palvelukyvyyn tehokkuuden näkökulmasta perusteltua, kunhan varmistetaan saumaton yhteistyö valittujen synergisten toimialojen ja professioiden osalta sekä huolehditaan päätösprosessien sujuvuudesta.

Kokonaisuutena yhdistämisen voidaan arvioida onnistuneen kohtalaisen hyvin. Sille asetetut tavoitteet on hallinnon tehostamisen näkökulmasta saavutettu, ja toiminnan vaikuttavuuden osalta ollaan etenemässä oikeaan suuntaan. Kolme vuotta on liian lyhyt aika kaikkien yhdistymiseen liittyvien tavoitteiden toteutumiseen.

3) kartoittaa Kilpailu- ja kuluttajaviraston johtamista ja toiminnan kehittämistä eri osa-alueilta.

Toiminnan tavoitteellisuutta on lisätty. Asetetut painopisteet ohjaavat käytännön toimintaa ja sen priorisointia aiempaa vahvemmin. Toiminnan fokusoiminen ja uudistusten voidaan arvioida lisäävän tuottavuutta sekä pidemmällä aikavälillä myös toiminnan vaikuttavuutta. Organisaatio on moniportainen ja hierarkkinen, mitä ei voida pitää asiantuntijaorganisaatiolle optimaalisena tilanteena. Asiajohtamisen virtaviivaistamiseen tulee edelleen panostaa. Asiajohtaminen on korostunut henkilöjohtamisen kustannuksella - henkilöstöjohtamisen kehittämiseen tulee panostaa. Henkilöstön ammattitaito on korkeaa tasoa, ja osaamisen kehittämiseen panostetaan. Esimiestyö on kehittynyt viimeisen vuoden aikana oikeaan suuntaan. Kehitystyötä tulee jatkaa edelleen.

Kehittämissuhteet

Viraston sisäisesti toteutettavissa olevat kehittämiskohteet ovat raportin mukaan 1) yhdistymisen loppuun saattaminen (palkkausjärjestelmästä sopiminen, synergiatavoitteiden määrittely sekä tutkimustoiminnan roolin ja tavoitteiden määrittely), 2) kilpailu- ja kuluttajavastuualueiden yhteistyön kehittäminen (tiedonvaihdon koordinaatio vastuualueiden kesken, resurssien yhteiskäytön edistäminen yksiköiden ja vastuualuerajojen yli, toimialakohtaisten yhteistyöryhmien työskentelyn laajentaminen), 3) johtamisen kehittäminen (kohteena päätösprosessit, tiedon yhteinen käsittely, henkilöjohtamisen valmiudet), 4) digitalisoitava toimintaympäristö ja digitalisaation hyödyntäminen (valvontamenetelmien kehittäminen, uudenlaisten analyysimenetelmien käyttöönotto, markkinoita ja yrityksiä koskevat tiedonvaihdon lisääminen viranomaisten kesken) sekä 5) toiminnan vaikuttavuuden edistäminen (viestintä strategisista tavoitteista ja priorisointiperiaatteista sekä sisäisesti että ulkoisesti, kumppaniverkoston hyödyntäminen valistus- että valvontatehtävissä, vahvempi osallistuminen julkiseen keskusteluun).

Tulosohjaajan tukea vaativina kehittämiskohteina arvioinnissa tuotiin esiin tarve huolehtia palkkausjärjestelmää koskevan ratkaisun syntymisestä lähitulevaisuudessa, ratkaista viraston johtamismalliin ja pääjohtajan rooliin liittyvä ristiriita ja ottaa kantaa kuluttaja-asiamiehen tulevaisuuden rooliin ja sijaintiin hallinnossa.

1.8 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

Kilpailu- ja kuluttaja virastossa ei ollut vuonna 2015 havaittuja väärinkäytöksiä.

Talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamiseksi maksettua korvauksia perittiin Lounais-Suomen aluehallinto- viraston päätöksellä takaisin 6 621,58 euroa. Tässä ainoassa takaisinperintää koskevassa päätöksessä oli kyse asiasta, jossa palvelun tuottamisessa ei ollut noudatettu aluehallintoviraston kanssa tehtyä sopimusta: kunnan ostopalveluna hankkimaan velkaneuvontaan oli käytetty sovittua vähemmän työaika. Takaisin peritty määrä vastaa velkaneuvojan lomautuksen ajalta maksettua korvausta.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2015	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	565,93	221	220,80	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	565,93	221	220,80	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	0,00	6 622	6 621,58	0,00	100
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	0,00	6 622	6 621,58	0,00	100
12.32.99.06. Muut tulot	0,00	6 622	6 621,58	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä	565,93	6 842	6 842,38	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2015 määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	17 112 758,16	17 189 500	15 995 977,69	1 193 522,28	17 189 499,97	0,00	1 381 469,69	17 932 469,69	16 738 947,41	1 193 522,28
32.01.21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S2V)	100 000,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	95 000,00	95 000,00	95 000,00	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	639 758,16	623 500	623 499,97		623 499,97	0,00				
32.40.01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintameno- not (nettob) (S2V)	11 362 000,00	10 820 000	9 655 816,65	1 164 183,35	10 820 000,00	0,00	1 259 990,62	12 079 990,62	10 915 807,27	1 164 183,35
32.40.01.1. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintameno (KPY)	10 999 000,00	10 460 000	9 295 816,65	1 164 183,35	10 460 000,00	0,00	1 259 990,62	11 719 990,62	10 555 807,27	1 164 183,35
32.40.01.2. Kuluttajalehti (EK) (enintään)	363 000,00	360 000	360 000,00	0,00	360 000,00	0,00	0,00	360 000,00	360 000,00	0,00
32.40.31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (S2V)	5 011 000,00	5 731 000	5 701 661,07	29 338,93	5 731 000,00	0,00	26 479,07	5 757 479,07	5 728 140,14	29 338,93
32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)	0,00	15 000	15 000,00		15 000,00	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	17 112 758,16	17 189 500	15 995 977,69	1 193 522,28	17 189 499,97	0,00	1 381 469,69	17 932 469,69	16 738 947,41	1 193 522,28

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2015 - 31.12.2015		1.1.2014 - 31.12.2014	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	462 763,73		464 983,81	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	4 460,02		0,00	
Muut toiminnan tuotot	<u>165 655,01</u>	632 878,76	<u>236 623,59</u>	701 607,40
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	144 800,55		305 086,33	
Henkilöstökulut	8 731 483,84		9 013 614,93	
Vuokrat	922 993,64		998 393,17	
Palvelujen ostot	1 414 773,31		1 690 471,10	
Muut kulut	273 887,54		275 185,90	
Poistot	<u>221 591,98</u>	<u>-11 709 530,86</u>	<u>213 325,02</u>	<u>-12 496 076,45</u>
JÄÄMÄ I		-11 076 652,10		-11 794 469,05
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	283,10		89,86	
Rahoituskulut	<u>111,14</u>	394,24	<u>-110,18</u>	-20,32
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut	<u>-15 000,00</u>	-15 000,00	<u>0,00</u>	0,00
JÄÄMÄ II		-11 091 257,86		-11 794 489,37
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Paikallishallinnolle	<u>5 634 378,42</u>	<u>-5 634 378,42</u>	<u>4 936 000,00</u>	<u>-4 936 000,00</u>
JÄÄMÄ III		-16 725 636,28		-16 730 489,37
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	220,80		565,93	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-632 455,44</u>	<u>-632 234,64</u>	<u>-653 048,31</u>	<u>-652 482,38</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-17 357 870,92</u>		<u>-17 382 971,75</u>

4. TASE

VASTAAVAA	31.12.2015		31.12.2014	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	0,00		7 752,85	
Muut pitkävaikutteiset menot	493 480,80		445 674,33	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>36 020,00</u>	529 500,80	<u>30 475,00</u>	483 902,18
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	67 146,83		164 255,85	
Kalusteet	<u>244 609,87</u>	<u>311 756,70</u>	<u>292 439,72</u>	<u>456 695,57</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ				
		841 257,50		940 597,75
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	34 382,29		99 341,28	
Siirtosaamiset	67 072,67		82 997,79	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>1 311,89</u>	<u>102 766,85</u>	<u>0,00</u>	<u>182 339,07</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		102 766,85		182 339,07
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>944 024,35</u></u>		<u><u>1 122 936,82</u></u>
VASTATTAVAA	31.12.2015		31.12.2014	
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-603 873,01		-603 873,01	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-431 329,83		-1 745 061,71	
Pääoman siirrot	17 106 095,72		18 696 703,63	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-17 357 870,92</u>	-1 286 978,04	<u>-17 382 971,75</u>	-1 035 202,84
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	150 469,80		103 157,93	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	158 298,88		182 934,02	
Edelleen tilittävät erät	148 965,08		160 378,08	
Siirtovelat	<u>1 773 268,63</u>	<u>2 231 002,39</u>	<u>1 711 669,63</u>	<u>2 158 139,66</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ				
		2 231 002,39		2 158 139,66
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>944 024,35</u></u>		<u><u>1 122 936,82</u></u>

5. LIITETIEDOT

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 1:

Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus

Ollennaiset tilinpäätöksen laatimista ja vertailtavuutta edelliseen tilinpäätökseen vaikuttavia seikkoja koskevat tiedot

1. budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset
Toimintamäärärahaan talousarviossa kohdistetut säästöpäätökset ja muut vähennykset (yhteensä 628 000 euroa, pienten lisäysten jälkeen nettovähennys yhteensä 542 000 euroa) johtivat henkilöstömäärän pienentämiseen yhteistoimintamenettelyn ja virkojen täyttämättä jättämisen avulla. YT-neuvotteluiden jälkeen kuuden henkilön virkasuhde päättyi. Virastossa laadittiin pääosin 1.1.2016 alkaen vaikuttava säästöpaketti muiden menojen karsimiseksi.
2. valuuttakurssi, jota on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut sitoumukset Suomen rahaksi
Virastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamia eikä velkoja.
3. tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotuseriaatteet ja –menetelmät
Saamiset ja velat on arvostettu nimellisarvoonsa. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostuseriaatteet ovat pysyneet ennallaan varainhoitovuoden aikana. Kirjaukset on tehty olennaisin osin suoriteperusteisesti. Euroopan kuluttajakeskuksen komission rahoitusosuus on kirjattu maksuperusteisesti.
4. aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja -menot sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä
Aikaisempiin vuosiin kohdistuvia merkittävän suuruisia tuottoja, kuluja tai virheiden korjauksia ei tehty.
5. selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa
Vuoden 2014 vuokrakuluihin sisältyy 45 184,18 euroa, joka kuuluisi tilivuodelle 2013.
Vuonna 2015 maksettiin yhteensä 172 800,00 euroa Kuluttajalehden hankintasopimuksesta johtuvia arvonlisäveroja vuosilta 2014 (86 400 euroa) ja 2015 (86 400 euroa) talousarviotililtä 32.01.29, joten ko. talousarviotilin tiedot vuodelta 2014 eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden kanssa.
Muutoin tilinpäätösvuoden ja edellisen vuoden tiedot ovat vertailukelpoisia keskenään, kun huomioidaan kohdassa 1. ilmoitetut muutokset.
6. selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa
Tammikuussa 2016 maksettiin 183 603,79 euroa irtisanomiskorvauksia, jotka ovat mukana ta-seessa siirtovelkoina.
Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tapahtunut sellaisia olennaisia muutoksia, jotka vaikuttaisivat tilinpäätöksen laatimiseen tai tilinpäätösten vertailtavuuteen.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 2:**Nettoutetut tulot ja menot**

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2014	Talousarvio 2015 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2015 määrärahojen		Tilinpäätös 2015	Vertailu Talousarvio Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2015	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2015	Käyttö vuonna 2015 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
32.40.01.	Bruttomenot	12 063 697,26	11 490 000	10 303 978,51		11 468 161,86				11 563 969,13	
Kilpailu- ja kuluttajavirasto	Bruttotulot	701 697,26	670 000	648 161,86		648 161,86				648 161,86	
toimintamenot (nettob) (S2)	Nettomenot	11 362 000,00	10 820 000	9 655 816,65	1 164 183,35	10 820 000,00	0,00	1 259 990,62	12 079 990,62	10 915 807,27	1 164 183,35

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole esitettävää liitteessä 3.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole peruutettuja siirrettyjä määrärahoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2015	2014
Henkilöstökulut	7 220 488,29	7 397 615,28
Palkat ja palkkiot	7 280 429,65	7 445 811,82
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	-59 941,36	-48 196,54
Henkilösivukulut	1 510 995,55	1 615 999,65
Eläkekulut	1 340 025,05	1 421 670,27
Muut henkilösivukulut	170 970,50	194 329,38
Yhteensä	8 731 483,84	9 013 614,93
Johdon palkat ja palkkiot, josta	490 171,08	490 937,85
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	720,00	0,00
Johto	240,00	0,00
Muu henkilöstö	480,00	0,00

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut:

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia talousarvionaloudesta annettuja lainoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseen rahoituseriä eikä velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut**Voimassa olevat takaukset ja takuut sekä niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä**

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia valtiontakauksia ja -takuuta.

Muut monivuotiset vastuut ja valtion toissijaiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	1 064 902,08	1 060 553,46	1 062 273,24	1 092 473,75	0,00	3 215 300,45

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2015	Määräraha- tarve 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	1 064 902,08	1 060 553,46	1 062 273,24	1 092 473,75	0,00	3 215 300,45

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältymättömiä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole esitettävää liitteessä 17.

6. ALLEKIRJOITUS

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 26. päivänä helmikuuta 2016.

Juhani Jokinen
Pääjohtaja

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä ____ / ____ 2016

Jaana Puhakainen
Johtava tilintarkastaja